47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 750 Կ. ՊՈԼԻՍ 5/18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 28 ՐԱՄԱԶԱՆ 1321 — 5 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎԱԼ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԻՊԱՐԱՆ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՐԾԻՆՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պառաշ Ալի Հասանէֆ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն արուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱԹԱԴՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزیته‌سی
صاحب امتیازی : اوهانس قریه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Անցեալ չաբթու երկու օր, Եշ. և Շաբաթ, Լոնտոնի մէջ պատահեցան երկու գրական նոր դէպքեր, որոնք սիրելաւորութիւն կը համարուին աւելի ընդարձակ ատենի մը վրայ կապարելիք նորութեան մը։ Եշ. օր, Լոնտոնի քաղաքապետական կեդրոնին՝ Կիլհոլի Մատենադարանին մէջ թղթատեր կատարուեցաւ Անգլիական Բանաստեղծութեան հայր՝ Ճաֆիքի Զօսրի մարմարեայ կիսարձանին, և Շաբաթ օր ալ Ս. Պօլսոյ Մայր եկեղեցիին Դամբարանին մէջ Լիվերպուլի Գաւառային Հորուրդին նախագահ Լորդ Մրնքսուէլ հանդուցեալ գրագէտ Սըր Ուօլթըր Պէզընթի արուեստ դէմքը վարագուրող քօղը բացաւ։ Ի ներքսագրութեան խուռն բազմութեան։

Զօսրի արձանին բացման կը նախագահէր Լոնտոնի Նորընտիր Լորտ-Քաղաքապետ Սըր Ճէյմս Բիլի։ Բանաստեղծը ներկայացուած է Ժ. Դարուարազով, գիրք մը կը կարդայ, երկու ձեռքերուն մէջ բռնած։ պատուանդանը կը կրէ հետեւեալ արձանագրութիւնը։—«Ճաֆիքի Զօսրը, 1340-1400», և ապա արձանը նստիլեղող Սըր Բէկինըլտ Հէնսընի և քանդակագործ Ճորճ Ֆրէնթրընի անունները։ Ցիչպտակարանը պիտի մնայ միշտ այն Մատենադարանին կեդրոնը։ Զօսրը դիմեալանի մը զուգակն էր։ Խուսարտ Դ. Թագաւորը տարեկան փոքրիկ թոշակ մը կապած էր անոր։ Թագաւորին ընկերացաւ Ֆրանսայի դէմ պատերազմի մէջին և ներկայ էր երբ անգլիական բանակը պարտութեամբ յետս դարձաւ։ Զօսրը դերի բռնուեցաւ, բայց Խուսարտ Դ. փրկանքով առաւ զայն։ 1367ին տարեկան 20 մարք արքայական թոշակ մը ունէր։ 1369ին մասնակցեցաւ դէպի Ֆրանսա երկրորդ անգլիական արշաւանքին, և 1372ին ձենովա ղրկուեցաւ Առեւտրական պայմանագրութիւն մը կնքելու, որ արքայական հաւանութեան արժանացաւ։ 1378ին Ռիչարտ Բ.ի գահակալութենէն ետք Ֆրանսա ղրկուեցաւ գանձաւանգին ամուսին գտնելու նը-պատակաւ։ 1380ին Բարլամէնթին անդամ ընտրուեցաւ, ինչ որ իր ամենամեծ փառաբերութիւնն էր։ 500 տարի վերջ երախտագէտ Լոնտոնցին այսպէս կը պատուէ իր քաղաքացին, տեղ յատկացնելով անոր իր ամենամեծ կեդրոնին մէջ։

Անգլիոյ արքունեաց գլխաւոր բանաստեղծ Մր. Սկիֆրէտ Օռթին կարճ բանախօսութեամբ մը ի վեր հանեց Զօսրի նուրբ հեգնութիւնը, յիշատակելով անոր քերթուածներուն մէկ քանի մասերը, «Քէնթրբրիի Զրոյցներ»ուն հետ առնչութիւն ունեցողները, որոնք կը վերաբերին Լոնտոն քաղաքին նշանաւոր անձնաւորութեանց Բաբիզ և Պօրաս և Մոնթէ-Բարլօ ուխտագնացութիւններուն։ Այն ատեն ալ մեծամեծ ընդունելութիւններ կ'ըլլային Կիլհոլի մէջ, և ճիշդ նոյն սրահին մէջ, ուր կանգնած է Զօսրի արձանը, Բաղաքապետական Հորուրդը ընդունած է թագաւորներ, թագուհիներ և պետական մարդիկ։ Բանաստեղծը այդ յիշատակներուն մէջ կ'ապրի հիմա հոն։ Մր. Օռթին ներկաներուն վրայ մեծ տպաւորութիւն ձգեց, յայտարարելով թէ Զօսրը 500 տարի առաջ կանխած յայտնած է Ծովային Զօրութեան վրայ Նաւարկիա Մահանի կարծիքները, յանձնարարած է իր հայրենակիցներուն զօրաւոր նաւատորմիղ մը ունենալ, երբ ո՛չ մէկուն միտքին կ'անցնէին դեռ չոգիին ապագայ ուժը և մեքենաներուն հակայ զօրութիւնը, և բարեբար հովին միայն կը սպասէին ուռեցնելու համար առագաստները։ Մր. Օռթին յայտնեց թէ 500 տարի վերջ ալ հաստատուն պիտի մնայ 500 տարի առաջ Զօսրին գուշակած Անգլիոյ նաւային գերպրութիւնը։ Հեղինակներու Ընկերութեան նախագահ Տր. Ֆրընիվալ ցաւ յայտնեց որ Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ ծնող կամ ապրող բանաստեղծներուն ուշադրութիւն դարձուած չէ մանաւոր յիշատակարաններով քաղաքին կեդրոն ծառայող Կիլհոլի մէջ։ Գրականութեան և արուեստի սիրահար Անգլիացիին պատիւ չի բերեր որ ամբողջ մայրաքաղաքին մէջ ո՛չ մէկ տեղ գտնուի Շէյքսբիրին արձանը, և Լոնտոնի քաղաքացիք բան մը ըրած չըլլան անմահացնելու համար Միլտոնի և Սքէնտրպէկի տէրտէրները։ Հէսըրը ժամանակակից իտալացի, դերման և ֆրանսայի բանաստեղծները այլասէր պատուուածն իրենց հայրենակիցներէն։ Սմոլէթ, Ֆիլտինկ և Տիքընս արժանի են ասոնք ալ Զօսրի ընծայուած պատիւին։ Եթէ Զօսրը գերմանացի ըլլար, այսօր իր մեկնիչները պիտի ունենար, իր քերթուածները պիտի հրատարակուէին, ճառախօսութիւններ պիտի ըլլային անոնց վրայ, մինչեւ որ անոր համբարին բոլոր գիծերը իրենց մանրամասնութիւններով ընտանի ըլլային բոլոր զարգացած Գերմաններուն։ Եթէ Ֆրանսացի ըլլար, ա՛նքան պիտի պարզուէր որ ամէն Ֆրանսացի կարող ըլլար տեսնել զայն։ Ցաւ յայտնուեցաւ թէ «Անգլիացիք տարօրինակ կերպով անիրաւ կը գտնուին այն մտաւորական հարստութեան մասին զոր իրենց նախահայրերը կտակած են իրենցմէ», և փափաք յայտնուեցաւ որ արձանը նստիրող Սըր Բէկինըլտ Հէնսընի օրինակին հետեւողները աւելնան։

Սըր Ուօլթըր Պէզընթ, ծնած 1836ին և մեռած 1901ին, Լոնտոնի պատմիչն է, մտած է այդ ընդարձակ քաղաքին ամէնէն մութ և անհայտ անկիւնները, կ'զգար անոնց ձրիաբար վշտակրելը տեսնելով։ ուրիշներ չէին գիտեր երկու ամուսիններուն անցեալը, հետեւաբար պատուհասանատութեան բաժին չէր ծանրանար անոնց վրայ, բայց ինք որ իր իսկ աչքով տեսած էր ամէն բան, ալ չհանդուրժեց, և վերջ տալու համար այս տխուր կատակերգութեան, ակնարկովը հասկցուց Մելինէի որ ժամ առաջ լմնցնեն այցելութիւնը։

Պառաւը արդէն ընութեամբ չատախօս՝ տեսնելով որ իր խօսածներուն կարեւորութիւն կը տրուի, կրկին սկսաւ պատմութիւններու նոր շարքի մը, զոր Սարգիսի թախանձագին ակնարկներուն վրայ ընդհատելով, Մելինէ, Սիրարփիի հաճելի ըլլալու դիտումով»

—Ո՞ւրախ տան է որ գործէ ելած է զաւակդ, հարցուց։

—Վեց ամիս կայ, պատասխանեց պառաւը վշտահար երեւոյթով մը, չէ նէ մենք մայրդու կարօտ չէինք, զաւակս ամէն բանովը մեզի կ'ապրեցնէր։

—Բանի՞ ոսկիով կրնայ զատ գործ մը բանալ, հարցուց Մելինէ։

Պառաւը այս անակնկալ առաջարկը լսելուն պէս, չտկուեցաւ անկողնին մէջ ու ելեկտրական զօրութիւնէ մը զուսած մը նման անակնկալ վերակենդանանալու երեւոյթ մը առնելով,

—Ծո՛ռիմ տուընիդ, պաղնէմ, հանեցէք։

Սարգիսի հարստութեան մասին ոչ մէկ կէնճրցայ, զաւակս, արեւնուդ մեռնիմ, կէնճրցայ. ո՞ր սուրբը ղրկեց ձեզի մերին տունը։

Եւ առանց նկատողութիւն առնելու հիւրերուն ներկայութիւնը, ձեռքերը բազկատարած երկնցնելով,

—Փա՛ռք քեզ Աստուած, գոչեց, փա՛ռք քեզ, արժանի չէինք աս աւուրը։

Ետքը կրկին հիւրերուն դառնալով,

—Ո՛ւյ, Աստուած կէնճ արեւնիդ պահէ, բարեմաղթեց, Աստուած ձեզի իրարմէ չի զատէ, աս ու վախ ըսել չի տայ, Աստուած սրտերնուդ մուրազը տայ. ա՜խ, չիյտէք ինչ ըրիք, մէկ մը հարցուցէք քի հիւրնտութիւնս ինչ էր, ո՛ւյ Աստուած սրտերնուդ կէօրէ տայ. անօթի մեռնելուս չէի հոգար, պատանքսըզ պիտի թաղուէի։

Մելինէ շարունակելով իր մեղրածորան յայտնութիւնները։

—Խանումին գործը լմնցաւ, ըսաւ, հիմա զանք տունին, այս տունը փլցնենք նոր մը չմնենք, չըլլար։

—Ծռիմ ոսկիդ պաղնեմ, հանըմս, թախանձեց պառաւը, ասանկ տուն մը ընտո՞ր ծառքս առաջ երթայ տէ փլցունեմ. ո՛ւյ հողին տախտակին մատաղ ըլլամ ես աս տունին որ մէջը աղքատ մանողը հարուստ դուրս կ'ելլայ. միանգին աւուր հացի կարօտ մնաս, Ալիսնին ո՛ւյ կէնճրցայ, զաւակս, արեւնուդ մեռնիմ, կէնճրցայ. ո՞ր սուրբը ղրկեց ձեզի մերին տունը։

Եւ առանց նկատողութիւն առնելու հիւրերուն ներկայութիւնը, ձեռքերը բազկատարած երկնցնելով,

—Փա՛ռք քեզ Աստուած, գոչեց, փա՛ռք քեզ, արժանի չէինք աս աւուրը։

Ետքը կրկին հիւրերուն դառնալով,

—Ո՛ւյ, Աստուած կէնճ արեւնիդ պահէ, բարեմաղթեց, Աստուած ձեզի իրարմէ չի զատէ, աս ու վախ ըսել չի տայ, Աստուած սրտերնուդ մուրազը տայ. ա՜խ, չիյտէք ինչ ըրիք, մէկ մը հարցուցէք քի հիւրնտութիւնս ինչ էր, ո՛ւյ Աստուած սրտերնուդ կէօրէ տայ. անօթի մեռնելուս չէի հոգար, պատանքսըզ պիտի թաղուէի։

Մելինէ շարունակելով իր մեղրածորան յայտնութիւնները։

—Խանումին գործը լմնցաւ, ըսաւ, հիմա զանք տունին, այս տունը փլցնենք նոր մը չմնենք, չըլլար։

—Ծռիմ ոսկիդ պաղնեմ, հանըմս, թախանձեց պառաւը, ասանկ տուն մը ընտո՞ր ծառքս առաջ երթայ տէ փլցունեմ. ո՛ւյ հողին տախտակին մատաղ ըլլամ ես աս տունին որ մէջը աղքատ մանողը հարուստ դուրս կ'ելլայ. միանգին աւուր հացի կարօտ մնաս, Ալիսնին

քաղաքին մէջ չունին իրենց արձանները։ Գործնական Բրիտանացին պետական մարդոց և զօրավարներու խուռնեալ արձաններուն մօտ զետեղած չէ իր գրական փառքերը և կարկառուն դէմքերը իր հակայ գրականութեան, որ մտքի և արտի հարիւրապատիկ արտադրութիւններուն մէջ ո՛չ խմաստի և ոչ զգացումի կողմէն ետ կը մնայ Ֆրանսայէն, ոչ ալ գերմանականէն։ Խորաթափանց չեշտը անգլիական բանաստեղծութեան, և իմաստասիրութեան գործնական, վերացական և չանախնդիր տեսակէտները քիչ անգամ նո՛յն սատակութեամբ և ներուժութեամբ կարելի է գտնել եւրոպական ուրիշ գրականութիւններու մէջ։ ամէն սեռ, ամէն նիւթ իր անհման ներկայացուցիչը ունի անգլիական միգամած երկինքին տակ, որ կ'արտաքուրէ սկսեալ Զօսրէն մինչեւ ժամանակակից պատկառոյ բանաստեղծը և Բրտեարտ Քիպլինկ։ Նո՛յն միամտութիւնը, հաստատուն հաւատքը, խոհուն ու անուռնամ կամքը կզրեցնակ Բրիտանացիին, ծովերու և հեռաւոր աշխարհներու ա՛յդ անվաստակ ուղեւորին, որուն քամակէն անպակաս է մախաղը և գաղթականը, քալողը յատկանշող ցուպը։ Խորհուրդի ամէն մարդերուն մէջ ասպատակած է նոյն խիզախ գնացքով, որ նկարագիրն է գաղթական Անգլիացիին, որ հաճոյք կը զգայ անկոխ վայրերուն առաջին յանախորդը ըլլալէ, և իր քաղաքակրթութեան սերմերը ցանելէ մինչեւ իսկ այնպիսի տեղեր, որուն անմիջական չրջակայքը Հարաւային Ափրիկէի առիւծները կը մընդնին ու մագաքոր կը մուն։ Ո՛ւ մեր դիրը, այդ պայծառորէն ըմբռնող միտքը, որ հակառակ անգլիական կղզիները պատող, պաչարող մշուշին և աչքերը յաճախ վարագուրող մթութեան, կրնովաքիր ակնարկած է, և նո՛յնքան ուժգնութեամբ որքան պայծառութեամբ պակերացուցած է իր տեսարանները, որոնք անմահ են ամէնքն ալ։ Ֆրանսա իր Մոլիէռին հեգնութեան վրայ պէտք է բարդէ Ռասինի պերճութիւնը և Գոռնէյլին գու

այլ պատճառներով չեն ուզած ստորագրութեամբ երևիլ շատ անգամ և առաջնորդողներ դրած են որոնք Մասիսի ամէնէն շահեկան մասերը կը կազմեն և որոնք սակայն Իւթիւճեանը չեն։ Մասիսը յինքնակամ կեանքը յիշատակարան է ժամանակին՝ բայց ոչ բնաւ Կարապետ Իւթիւճեանին։ Իր դերը հոն միայն զովասանականներու և քաղաքական լուրերու թարգմանութիւնը եղած է որոնք քիչ շատ խնամեալ լեզուով մը ընելու ջանացած է առանց սակայն կարենալ տիպար լեզուով մը ընելու։

Նախ քան Կարապետ Իւթիւճեանի նոյն իսկ խմբագրական կեանքը ընդգրկուկը կենդանի լեզուով և շատ աւելի խնամեալ կերպով կրցած են գրել Աղաթոն, Տէրոէնց, և մանաւանդ Նիկողոս Զօրայեան՝ որ ժամանակին ամէնէն խնամեալ և ամէնէն ճշմարտապէս լեզուական օգտին համար գրիչ շարժող անձն է։ Վահրամ ինչպէս իր գրչի պատգրութիւններովը այլ նաև իր զգաստիարովը և համազումովը ջերմ աշխարհաբարեան արդէն կենդանի լեզուին այսօրուանէն ոչ նուազ հեռու մէկ ձեւովը գրած է այն տեսարակը որ «Առաջարկութիւն մը ազգարհաբար լեզուի վրայ» խորագիրը կը կրէ և այն յօդուածները որոնք նոյն առենները գրած է։ Եւ կարելի է մառնալ նաև իրմէն առաջ հրատարակուած Կ. Պոլսոյ աշխարհաբար լրագիրները և մասնաւորապէս Բանասէրը՝ որուն լեզուն ինչպէս ուրիշ անգամ ալ առիթ ունեցած ենք ըսելու՝ այսօրուան լեզուէն չատ հեռ չի մնար։ Հետեւաբար Իւթիւճեան ոչ լեզուական գաղափարին տէրն է և ոչ ալ առաջին գործադրողը, այլ սոսկ հետեւող մը եղած է։

Այս մեր ըմբռնումը՝ որ չատերունը եղած է պէտք է միանգամ ընդ միշտ ուղղուի։ Կարապետ Իւթիւճեանի վերագրուած դերը պէտք է ճշդուի և մենք այնպէս կը կարծենք թէ այդ դերը չանցնիր հետեւողի դերէն անդին՝ հեղինակի դէմք ստանալու ատիճան։

Այս մասին այսքան խօսք բաւական համարելէ յետոյ կ'անցնիմ ուրիշ քանի մը կէտերու որոնց ուղղուիլը իրեն օգուտը ունի։

Դուք, «1853ին, երբ Տ. Ռուսինեան, Վահրամ և Թնկր Տիմոթէոս,... Ուղղախօսութիւն ազգի հայ լեզուի անունով քերականութիւն մը հրապարակ նետեցին, Ռուսին. Խորհուրդին [illegible] ծին, գուցէ ներկած ըլլալու համար» ըսած էիք։ Սակայն ներեցէք որ դիտել տանք թէ չենք գիտեր ինչպիսի տեղեկութեան մը վրայ հիմնուած՝ չատ ճիշտ չէ։ Թէեւ չատ օրեր չէ անցած այն օրէն ի վեր որ այս մասին խօսած էի ուրիշ տեղ մը բայց վերստին չեմ քաշուիր կրկնելէ Մանզումի ընթերցողներուն համար, ինչ որ աւելի վաւերական կը կարծեմ։

Այդ Քերականութիւնը՝ որովհետեւ հեղինակները ապահով էին թէ բուռն ընդդիմութեան մը պիտի հանդիպէր ժամանակին կղերէն և Պալեան-Տերոյենց համախոհ խմբակէն, ուստի առանց անուն հրատարակեցին միայն գրելով վրան «յօրինված ուսումնական խորհրդակցութեամբ», և ներկայացուցին Ուսումնական Խորհուրդին՝ որ պատրաստողներէն և անոր համակիրներէն կը բաղկանար։

Եթէ կղերը բուռն ընդդիմութիւն մը ցոյց չի տար և նոյն իսկ բանադրելու սպառնալիքին տակ ձգած չըլլար ո՛չ հակառակող պիտի ըլլար և ոչ ալ ներհակող և պիտի արտօնուէր անոր դատախօսութիւնը։ Բայց որովհետեւ եկեղեցականները հակառակած էին, Ուսումն. Խորհուրդը ստիպուեցաւ գործը և իր հեղինակները փրկելու և միանգամայն աշխարհաբարի խնդիրը չվիժեցնելու համար ձեւը վրկելու համար դայն չվաւերացնել, այլ յանձնաժողովի մը քննութեան ենթարկել։ Այն յանձնաժողովին անդամներէն էին, Վահրամ, Ռուսինեան, Նիկողոս Պալեան, Թաչատուր Պարսիզպանեան և Կարապետ Իւթիւճեան, որուն 1854ին քանի մը անգամ նիստ ըրին Ուղղախօսութիւնը բարեփոխելու համար և որչափ որ ցոյց կուտան այն նիստերուն հրատարակուած տեղեկագրութիւնները (Տես Արեւելք թիւ 3879 և 3923) Իւթիւճեան հակառակողներէն չէ եղած։

Հոգեւոր ժողովը Ուսումն. Խորհուրդի բարեփոխման ծրագրին ալ չէ հաւանած, երբ մանաւանդ ուղղախօսութեան լեզուին առաջդիմութիւնը նշմարած է յաջորդ տարին ալ Տարեցոյց մը հրատարակած տեսնելով և 1855 Յունուար 25ին Պարիզքարքանը պաշտօնական յայտարարութեամբ մը արգիլած է Ռուսինեանի ուղղախօսութեան վարժարաններու մէջ գործածութիւնը։ Ուրեմն, ձեր բացատրութեամբը «այդ թուականներու ակադէմեան» համախորհուրդ գործած չէ՝ չենք կրնար ըսել և ոչ ալ Իւթիւճեանը ներհակած ցոյց տալ։ Ժամանակին ազդեցիկ անձերու սխալ ըմբռնումն էր միայն որ աշխարհաբարի զարգացման գործը ուշացուց։

Մեր այս քանի մը դիտողութիւնները փակելէ առաջ կ'ուզեմ երրորդ պզտիկ դիտողութիւն մըն ալ աւելցունել։ Ձեր յօդուածին մէջ տեղ մը ըսած էիք «Իւթիւճեան եղած է մեր թաղային վարժարաններուն առաջին և է՛ն երկարակեաց կրթական տեսուչը»։ Մեր ստորագրած երկու քառերուն վերջինը ճիշդ է բայց առաջինը՝ այսինքն անանխնթաց կրթական տեսուչ ըլլալը ճիշդ չէ գծբաղդաբար։

1865ի Ուսումն. Խորհուրդը առաջին անգամ այս գաղափարը ունեցած է և նոյն պաշտօնին սահմանած է Մարկոս էֆ. Աղարէկեանը, բայց ասիկա այնպէս կ'երևի թէ պաշտօնը չէ վարած։

1873ին Ուսումն. խորհուրդը իր անդամներէն Յովակիմ Բէյեանի կը յանձնէ նմանօրինակ պաշտօն մը, պատուակալ ըլլալու պայմանով։

1874ին նոյն պաշտօնը արդեամբ և գործնականապէս յանձնուած է Սիմոն Միքայէլեանի, որուն տիտղոսն էր։ «Ընդհ. վարժարանաց Տեսուչ» և կը վարէ բաւական ատեն այդ պաշտօնը, 1500 ղրշ. ամսականով։

1877ին այդ պաշտօնը 600 ղր. ամսականով կը յանձնուի Տ-Յովհաննէս քհ. Հիւնքեարպէյէնտիեանի, որ իր ամսականները արդի Ուսումն Խորհուրդին փոխած և չյաջողած դրութեամբը թաղերէն պիտի ստանար, ինչ որ այն ատեն ալ չյաջողեցաւ, թէեւ Տ. Յովհաննէս բաւական ատեն այդ պաշտօնը վարեց։

1880-1881 այդ պաշտօնը կը վարէ Համբարձում Իփէքճեան, որուն յաջորդ կը կարգուին Գալֆայեան Արքեպ., Այվազեան Յոլսէփ վրդ. և Ալաճաճեան Համբարձում էֆ., որոնք միայն նիւթական պատճառներով չկրցան այդ պաշտօնը գործադրել։

Ահա կրթական տեսուչներու շարք մը որոնք կը կանխեն ժամանակով Իւթիւճեանը որ բաւական յետոյ այդ պաշտօնին կոչուած և չատ անխնամ կերպով կատարած է։

Ահա դիտողութիւններու շարքը, որոնք ուղղակի գոց դրութեամբ կրնայի ուղղել ձեզի և միայն ընթերցողներն ալ հաղորդակից ընելու համար էր որ այսպէս հրապարակաւ Ձեր հասցէին կը ղրկեմ, բաց դրութեամբ, յոյս ունենալով որ դուք ալ գոհ պիտի մնաք ուղղուած տեսնելով այն սխալ տեղեկութիւնները, որոնց անուշա ակամ,

Մ. ԱՆԴԵՂԵԱՑ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՐՈՆ.— Ռուսական պատասխանը Թօքիո ժամանեց ուրբաթ օր։ Պարունակութիւնը խիստ կերպով գաղտնի կը պահուի։ Ընդհանուր տպաւորութիւն մը կայ, յառաջիկայ քանի մը օրերը ամէնէն նեղ օրերը պիտի ըլլան ճարոնական կառավարութեան համար։

*** Բէքինի բոլոր օտար դեսպանները իրենց կառավարութիւններուն հրամանաւ ազդարարեցին չինական կառավարութեան որ, եթէ Զինասան հարկ տեսնէ ո և է պարագայի տակ գործի խառնուիլ օտար Տէրութիւնք պիտի պարտաւորուին զօրք ղրկել Զինասանի ծախքով, պաշտպանելու համար իրենց հպատակները Զինասանի մէջ։

*** Ճարոնի Երեսփ. Ժողովին լուծումը լաւագոյն ապացոյցն է թէ Միքատոյի կառավարութիւնը կը փափաքի խաղաղութեամբ կարգադրել գործը Ռուսիոյ հետ, առանց կարեւորութիւն տալու Ճարոնցիներուն պատերազմասէր տրամադրութեանց։ Եթէ նախարարութիւնը պատերազմի կողմն ըլլար, պիտի թողուր որ Երեսփ. Ժողովին մէջ հայրենասիրական արտայայտութիւններ ըլլային ընդդէմ Ռուսիոյ։ Կ'երևի թէ Անգլիա չատ ծանր դիտողութիւններ ըրած է Ճարոնի չխոտորելու խաղաղասիրութենէն և իրեն վրայ ընաւ յոյս չդնելու։

*** Ս. Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ քաղաքականութիւնը պատերազմական չկրնար ըլլալ, կը գրեն Մոսկուայէ անգլիական թերթերու, որովհետեւ Ռուսիոյ համար չատ դժուար է, կ'ըսեն, պէտք եղած ատեն իսկոյն հայթայթելու պակաս ռազմանիւթերը և պարէնները։ Ճարոն իր սեփական ծովերներէն հարիւր 12 ժամ պիտի հեռանայ, ուստի կրնայ իր յարմար տեսած տեղերը թափել իր ուժերը։ Ռուսիա պարտաւորուած է իր հաղորդակցութեան ճամբաները բաց պահել հաղարաւոր մղոններու վրայ, որոնց չատը կ'անցնին թշնամի երկիրներէ ուր հիւսիսային Զինասանի ուաղարկանները ամրացուած են յարձակելու ռուսական ճամբաներուն ո և է տեղ մէկ կէտին վրայ։ Ս. Արեւելքեան վագրի մը կատաղութեամբ և անգթութեամբ։ Կուիւին բուն ասպարէզը պիտի ըլլան Քօրէյայի սահմանները։ Քորէյայի կլիման կը թոյլատրէ ամբողջ տարին անընդհատ պատերազմական գործողութիւններ մղել, ոչ ձիւնակոյտեր, և ոչ չափազանց ցուրտը կրնան խաբանել Ճարոնցիները։ Սակայն Ռուսիա պարտաւոր է հաղարաւոր մղոն ընդարձակ նեղ գծով երկաթուղիին վրայէն բերել տալ իր օգնական զօրքերը և պարէնները։ տեղ տեղ վայրաչարժ ալ չկայ, նաև երկաթուղիի իրեղէններ ալ կը պակսին, մանաւանդ երկու տեղ ճամբան կ'ընդհատուի, Պայքալ լճին վրայ և Խինական լեռնաշղթան, որոնց տակէն տակաւին փապուղիներ չինուած չեն։ Ամուր գետը ամբողջ երկայնութեան վրայ սառած է հիմա, և Դեկտ.ին Պայքալ լիճը միապաղաղ սառոյց մը կը դառնայ։ Այս կերպով Ռուսիա չի կրնար ածան գնով (Ամուրի ճամբով) Մանչուրիա քալեցնել իր զօրքերը և պարէնները, և հարկ կ'ըլլայ Պայքալ լճին 60 մղոն հեռաւորութեան վրայ կառաբարձով փոխադրել մէն մի զինուոր և մէն մի թոնս ուտեստեղէն։ Լճին բոլորտիքէն անցնող ճամբան 400 մղոն երկայն է և գահավէժ է, չատ գէշ ճամբայ մըն է, աշնան և գարնան անանցանելի կը համարուի, նոյն իսկ բնիկներուն կողմէ։ Ճարոն այսպիսի բնական անյաղթելի խոչընդոտներու հետ կռուելու պէտք չունի։ Ռուսիա անագին քանակութեամբ իրեղէններ և ուտեստեղէններ մթերած է, ինչպէս նաև բաղում զօրքեր ուաւերած էմանչուրիոյ մէջ, սակայն Ճարոնի բոլոր ունեցած զօրքերէն աւելի չեն, և Ռուսիա առանց մեծագոյն պահեստի ուժերու չի պատերազմիր Ճարոնի հետ։ Ասոնք այլ ուղուած ժամանակ իրենց տեղերը տանիլը հիմակ չատ դժուար է, ինչպէս վերը բացատրեցինք։ Զրոյէն 20 աստիճան վար կլիմայի մը ներքեւ անհրաժեշտ է որ վիճուորը լաւ կերակրուի և լաւ պատսպարուի։

*** Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ Երեսփ. Ժողովին ելմտական յանձնախումբին առջեւ պարզեց իր քաղաքականութեան ընդհանուր գիծերը, որոնք խաղաղութեան կը միտին։ Անգլիոֆրանսական մերձեցման վրայ իր գոհունակութիւնը յայտնելէ վերջ, խօսեցաւ Մ. Արեւելեան խնդրոյն վրայ, Ռուսիա և Ճարոն պիտի յաջողին, ըսաւ, իրենց երկու քին համար գոհացուցիչ կարգադրութեան մը [illegible]։ Մ. Տէլքասէ Բանքամայի Ֆրանսայի չահերուն պաշտպանութիւնը ապահովեալ է։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնուեցաւ անգլիացի հրամատար Կաուենթի, որ Մոսօքի մարտանաւով իր իսկ նախաձեռնութեամբ Սօմալիէնտի Տուբյօ գիւղը գնաց, որուն բնակիչները իտալական թնդանօթանաւի մը վրայ յարձակած էին։ Ծովային Նախարար Ծովակալ Միրապէլլօ խօսեցաւ իտալական և բրիտանական Նաւատորմիղներուն միջև տիրող բարեկամական կապերուն վրայ։ Երկու երկիրներն ալ համերաշխ կը զործեն Սօմալիէնտի մէջ։ Շնորհակալ եւ դաւ հրամատար Կաուենթի իր եղբայրսիրութեան համար, ամբողջ Ժողովին ծափերուն մէջ։

Վիկէնցա Կացսր Պերլինի մէջ.—Վիլհէլմ Կայսր և Կայսրուհին Նոր Պալատէն Պերլին գացին չարթի կէս օրէ վերջ։ Ջերմագէս ծափահարուեցան խուռն բազմութիւնէն, որ լեցուած էր փողոցները, որոնցմէ Նոցին Վեհափառութիւնը անցան բաց կառքով և ուղղակի գացին Արուեստից Սրբայական Ակադեմին, աչքէ անցընելու Պերլինի նոր մայր եկեղեցիին համար չինուած ապակեղէն պատուհանները։ Ակադեմիին մէջ ընդունուեցան երեւելի նկարիչ Բրոֆ. Անթոն ֆոն Էֆրնրի կողմէ, որ խնդակցութիւն յայտնեց Կայսեր ապաքինման համար։ Ն. Վեհափառութիւն շատ հաւնեցաւ նկարէն ապակիներուն, և ոգեւորեալ խօսակցութեան մը սկսաւ Բրոֆ. ֆոն Էֆրնրի հետ, բաւական բարձր ձայնով խօսելով։ Երեկոյին Նոցին Վեհափառութիւնք Արքայական թատրոնը գացին, և երբ իրենց օթեակը մտան բոլոր ներկաները ոտք ելնելով կրկին և կրկին ծափահարեցին։ Կայսրը յայտնապէս զուարթ էր և գոհ մնաց այս ինքնաբուխ արտայայտութենէն։ Թէև քիչ մը գոյնը նեղած էր բաւական ժամանակ սենեակէն դուրս չելնելուն պատճառաւ, բայց չատ զուարթ էր և ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ կատարուած կատակերգութեան, յաճախ խնդալով և ծափահարելով։ Միջնարարի ժամանակ թէյ հրամցուեցաւ։

*** Մեsեor մարտանաւը պիտի ընկերանայ Կայս. Հօհենցօլէրն գրօսանաւին իբրև լրատար նաւ, երբ Ն. Վեհափառութիւն իր ծանուցեալ ուղեւորութիւնը կատարէ Միջերկրական մէջ։

ԴԻՆԻԻ ՀՈՒԶՔԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ.— Ֆրանսայի և Ալժերիոյ մէջ գինիին ամբողջ հունձքը 1903 տարուն համար եղած է 40 միլիոն հեկտոլիտր (մէկ հեկտոլիտր հաւասար է 22 կալոնի)։ Ֆրանսայի երկրագործական Պաշտօնարանին պատրաստած վիճակագրութիւններէն կը տեսնուի թէ այս տարուան հունձքը նախորդ տարիէն 41½ միլիոն հեկտոլիտր պակաս եղած է, վերջին եղանակներուն պատճառաւ, որոնք մասնաւորապէս վնասեցին կեդրոնական գաւառներուն։ Նաև կանուխէն տեղացած յորդ անձրեւները ծաղիկները թափեցին շատ տեղ։ Երկրագործական Պաշտօնարանին վիճակագրութիւնը կ'աւելցնէ թէ Սեպտ.ի վերջերը օդերը չատ ալիկ երթալով, հունձքին տեսակը ընդհանրապէս կարծուածէն չատ աւելի աղէկ է, մանաւանդ հարաւային Ֆրանսայի մէջ, ուր օդը չատ յարմար գնաց ողկոյզներուն հասուցնելուն ժամանակ։ 1903ի հունձքին դրամական արժէքը գնահատուած է 948 միլիոն 386,760 ֆր., ամենալաւ տեսակներուն դրամական արժէքը գնահատուած է 71 միլիոն 552,252 ֆր. և սովորական կարգի գիներուն դրամական արժէքն ալ 876 միլիոն 828,508 ֆրանք։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՄՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Մայեանս քաղաքը ամրացած բանակատեղի մը պիտի դառնայ, երբ ներկայ պարիսպները քակուին։ Երկու նոր բերդեր պիտի չինուին Ցօրնհայմի մօտ, մէկ հատ մը Էլշլայմի մօտ, ուրիշ մը Պոտէնհայմի մօտ՝ Հաենոսի ձախ եզերքին վրայ, ինչպէս նաև նոր ամրոցներ Վիսպասրնի և Էրպէնհայմի մօտ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ԹԻՊԼԻՔ.—Պօմպայէ կը հեռագրուի թէ Թիպլիքցիները գինու զօրութեամբ ընդդիմութիւն պիտի չընեն բրիտանական արշաւակումբին յառաջխաղացման, այլ պաշտօնապէս պիտի բոլորքն միայն։ Անգլիական արշաւախումբին շարժումը պիտի սկսի անմիջապէս։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԼԻԶՊՈՆԻ ՄԷՋ.—2500 հոգի ներկայ էին անցեալ ուրբաթ գիշեր Առաստ պալատին մէջ։ Հիւրերուն մէջ կային Ալֆոնսօ թագաւորին բազմաթիւ հետեւորդները նախարարները և դեսպանական մարմինը, Թակօս գետին մէջ խարխսող բրիստանական և սպանեան մարտանաւերուն պատները, արքունի պաշտօնատարներ, և ֆիազաքաղաքութեան բոլոր անդամները։ Հիանալի տեսարան մը կը ֆեւաորնէին ակնախտիպ համազգեստները և պատուանշանները և տիկիններուն կըրած թանկագին հագուստները և գոհարեղէնները։ Ժամը 11ին պարահանդէսը դէմ առ դէմ էին Սպանիոյ թագաւորը և Ամէլիա թագուհին։ Երեք նոր քատրիլներ ալ տեղի ունեցան, որոնց մասնակցեցաւ արքայական ընտանիքը, և ժամ 12ին սուրբի տեղի դուռնեցաւ։ Ալֆոնսօ թագաւոր ժամ 1ին քաշուեցաւ, բայց պարերը չարունակեցին մինչեւ արշալոյս։ Սոսկալի քամի մը կը փչէր ամբողջ այն գիշերը, իր սաստկութիւնը չարունակելով մինչեւ առաւօտ, երբ փոթորիկը դադրեցաւ, Սպանիոյ և Բորթուկալի թագաւորները, Ամէլիա և Մարիա Բէա թագուհիները և Պրանդզայի դուքսը նաւարանէն ճամբայ ելան ութսուն թիաւոր հինաւուրց մակոյկով մը, նաւաձիգ չոգենաւի մը առաջնորդութեամբ և գացին այցելել սպանական ճարտարապետ Կ. յածանը, ուր ճաշեցին։ Մարտանաւը բնականաբար սպանական հող նկատուելով, Ալֆոնսօ թագաւոր Բորթուկալի Վարչապետին շնորհեց Ոսկեգեղմի մանեակին աստիճանը։ Ճաշին ժամանակ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարար Սան Բէգրօ բաժակ առաջարկեց Բորթուկալի թագաւորին և թագուհիին և իրենց երկրին բարգաւաճման համար։ Ցիշեցուց Բորթուկալի և Սպանիոյ կողմէ կատարուած նաւարկութեան հին քաջագործութիւնները և զինուց եղբայրակցութիւնը։ Բորթուկալի Վարչապետը պատասխանեց բաժակ առաջարկելով Ալֆոնսօ թագաւորին, Բրեսիլիա թագուհիին և ամբողջ սպանական ազգին համար, յոյս յայտնելով թէ խաղաղութիւնը պիտի ամրապնդէ քաղաքակրթութեան չահերը ամբողջ աշխարհի մէջ։ Ժամ 4ին արքայական խումբը ցամաք ելաւ Բրաքա տօ Ռոմէրսիօ, ուր կարգաւ կեցած էին բազմաթիւ գունդեր հետեւակ և հեծեալ։ Երկու վայրկեան տաղաւարի մը մէջ կենալէ վերջ, որ փոթորիկէն վնասուած էր, նստան ինը շքեղ և պատմական կառքերու մէջ, և գացին Բաղաքապետարան, ուր բարեւի կեցած էր քաղաքապետական պահնորդներուն շքեղ գունդը իր հոչակաւոր երաժշտախումբով։ Բոլոր կառքերը արտակարգ շքեղութեամբ զարդարուած էին, և վերջերս ներկուած և նորոգութեան ենթարկուած էին անձնական հսկողութեամբ Ամէլիա թագուհիին, որ չատ հոգ տաչաւ որպէս զի իրենց շինութեան ժամանակուան (ԺԸ. դարու սկիզբները) գործածութիւնը պահպանուի։ Բաղաքապետական Սենեակին պատգամներէն կախուած էին հնդկական գեղեցիկ գորգեր, և ընդունելութեան սրահները տանող մարմարակուռ շքեղ սանդուխը լուսազարդուած էր եկեղարական հրաշէկ լոյսերով, և ընտիր տունկերով և ծաղիկներով։ Բաղաքապետութեան նախագահը պաշտօնակիցներուն հետ սանդուխէն վեր առաջնորդեց Ջրանկիր զօրքերու խումբի մը մէջէն Նոցին Վեհափառութիւնները, որոնք մտան Նոտի ընդարձակ Դահլիճը։ ուր Նոտան կարմիր թաւիշէ ծածկուած դահու վրայ, որուն ետեւը կար Բարլոս թագաւորին կենդանագիրը բնական մեծութեամբ։ Ցետոյ նախագահը բանախօսութեամբ մը բարի գալուստ մաղթեց Սպանիոյ թագաւորին, որ յարմար պատասխան մը տուաւ։ Ցետոյ Նախագահին անձնական սենեակը երթալով իր անունը ստորագրեց Նոր Ոսկեմատեանին մէջ։ Նոցին Վեհափառութիւնք յետոյ ճաշեցին ուրիշ սենեակի մը մէջ, ուր 30 հոգի համար սեղան արուած էր, իսկ ուրիշ 500 հոգի ճաշեցին ուրիշ սենեակի մը մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԿԱՑՍԵՐ ՃԱՌԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 16 Դեկտ.—Աւստրեւմաճառ Պատուիրակութեանց Նախագահներուն մեծարգոյ ճառերուն պատասխանող Գահաճառը նախ կը յիշատակէ մահը Լէոն ԺԳ.ի, որուն խորին յարգանք կ'ընծայէր բովանդակ կաթոլիկ աշխարհը։ Ցետոյ կ'ըսէ թէ Տէրութեան արտաքին կացութիւնը բացարձակապէս գոհացուցիչ երեւոյթ մը կը ներկայացնէ, Երբեակ Զինակցութեան Նորոգման պատճառաւ, որ անցեալ տարի տեղի ունեցաւ։ Գահաճառն այսպէս կը շարունակէ։ «Մեր քաղաքականութեան այս ապացուցեալ խարիսխը, զոր որդեգրած ենք պահել, Նորէն ամրապնդուեցաւ։ Ռուսիոյ կայսրութեան հետ սերտ համաձայնութիւնը միշտ կը մշակուի խնամով և խնդիրներու խաղաղական լուծման կը նպաստէ։ Աւստրեհունգարիա և Ռուսիա, ամէն անձնասիրական ձգտումէ զերծ, հետամուտ են միայն խաղաղասիրական գործին, յօգուտ բովանդակ Եւրոպայի։ Այն վատահելի յարաբերութիւնները զոր իմ կառավարութիւնս կը ջանայ յաջողութեամբ տանել միւս Տէրութեանց հետ, այս տարի մանաւանդ ուրախարիթ ամրապնդում մը ունեցան անձնական տեսակցութեանց պատճառաւ, որոնց բարեդէպ արիթը ընձեռեցին իմ սիրելի զինակցիս՝ Վիլհէլմ կայսեր, Ռուսիոյ Զարին և Անգլիոյ թագաւորին այցելութիւնները։ Իմ պատերազմական վարչութիւնս իր պահանջումներն անփոփոխ կը պահէ անցեալ տարի հաւանութեան արժանացած սահմաններուն մէջ։ Արաբզահարուած թնդանօթներու խնդիրն ալ վերջանալու մօտ է։ Ուստի անհրաժեշտ կ'երևի անոնց չինութիւնն սկսիլ գալ տարի։» Գահաճառն կոչում կ'ընէ Պատուիրակներուն, յորդորելով որ չբաղձայեցութեամբ և հայրենասիրական եռանդով կատարեն իրենց պաշտօնը։

—Մաճառ Պատուիրակութեան չորսերու Ցանձնաժողովը ընդունեց երկու ամսուան առժամանակեայ ելմտացոյցը։ Պատերազմական Նախարարը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը վերջնապէս ընդունած է անգագարդնեանը (պրոցզ) նոր թնդանօթներու համար, որովհետեւ այս մասին կատարուած փորձերը բացարձակապէս գոհացուցիչ արդիւնք տուած էին։ Մաճառ Պատուիրակութեան արտաքին գործոց յանձնաժողովը բուռն ծափերով ընդունեց Կոլուխովսքի Կոմսին յայտարարութիւնն և որոշեց անոր վրայ վիճաբանել արտաքին գործոց եւմտացոյցի վիճաբանութեան ատեն։ Արտաքին գործոց նախարարը յիշատակեց Լիբրեակ Զինակցութեան վերանորոգումը, որ ապագային համար ալ կ'երաշխաւորէ Տէրութեան քաղաքական չահերը։ Ցետոյ կը հաստատէ թէ Ռուսիոյ հետ բարեկամական յարաբերութիւնները, որոնք աւելի սերտ եղած են, կ'աւելցնեն խաղաղութեան երաշխաւորութիւնները։ Ի վերջոյ գովեց Զուսմանիոյ և Ցուլաստանի ուղղափառ ընթացքը և յիշեց օտար Վեհապետներու Վիեննա այցելութիւնները, որոնց սիրալիր հանդամանքը կը համապատասխանէ Աւստրեհունգարիոյ և միւս օտար տէրութեանց բարեկամական յարաբերութիւններուն։

ԲԵԴԵՐԱՊՈՒՐԳ.— Եւմտական նախարարին առողջական վիճակը չատ գէշցած է։ Բժշկական նոր խորհրդակցութիւն կատարուեցաւ։ Նախարարը ցեկրային ծիւրախտ կը տառապի։

ՎԻԵՆՆԱ.— Գաշտանարները կը ծանուցանէ թէ Բարիզի Աւստրեմաճառ դեսպան Ցոլքէնդայն կոմսը հանգստեան կոչուած է, և անոր յաջորդած է կոմս Ռուսոլֆ Ֆէվընհիլլէր։ Ս. Ստեփանոսի պատուանշանին Մեծ Խաչը տրուեցաւ Կոմս Ցոլքէնդայնի։

ԱԹԷՆՔ.— Վարչապետ Մ. Բալլի իր հրաժարականը մատոյց թագաւորին, և համոզեց զայն որ Երեսփ. Ժողովը չլուծէ, մնտեսական կացութեան պատճառաւ։

— Մ. Թէոդոքիս, որուն յանձնուած է նոր Դահլիճը կազմելու պաշտօնը, խորհուրդ տուաւ թագաւորին գործի Դահլիճ մը կազմել։ Թագաւորը մերժեց նախարարական տագնապին այս լուծումը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ԳՐԿԶԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԿԱՂԱՆԴԶԷՔ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԱՂՔԱՏԻԿ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

ԳԱԶՑԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՍՑԻՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԻԷ պզտիկ ընթերցողներ և ընթերցուհիներ, դո՛ւք որ կաղանդի իրիկունը գեղեցիկ չքաստեղանի մը չուրջը բոլորուած, ուրախութիւնը աչքերնուդ մէջ, և ժպիտը շրթունքներնուդ վրայ, մէկ կողմէն անուշահամ միրգերը պտի ճաշակէք, և միւս կողմէն գիրկերնուդ վրայ առած հայրիկնուդ ու մայրիկնուդ նուիրած գեղեցիկ խաղալիքները, անոնց հասցէին Սէրի և Ջնարանութեան բառեր պիտի մրմնջէք, երբե՛ք կը խորհի՞ք որ անդին Հիւսիսդանոցին մէջ, ձեզի պէս սիրուն, աղուորիկ պզտիկներ կան, որոնք կաղանդի իրիկունը, չունին մէկը նուէր և միրգ բերող, իրենց աչուքները համակուած։

Ձեր հասակակիցներէն չատեր, գովելի օրինակի մը հետեւելով, գիտէք թէ ինչ կ'ընեն դանոնք ձեր զուարթութեան մասնակից ընելու համար, իրենց ատիճանին համեմատ մէյմէկ գումար կը ղրկեն, —ինչպէս որ կը կարդաք քանի մը օրերէ ի վեր Մանզումէի մէջ — որպէս զի անոնց գո՛նէ մրգեղէն առնուին։

Ուրիշ բան չի մնար ուրեմն ձեզի, աղնիւ մանուկներ, եթէ ոչ թարգման կանգնիլ ձեր հայրիկին ու մայրիկին, որպէս զի Հիւանդանոցի ձեր պզտիկ եղբայրակիցներուն մրգեղէնի համար մէյմէկ քիչ դրամ դրէին, ձեր սիրտի գազանին չափ։

Մինչեւ հիմա Հիւանդանոցին որ նպաստակով նուիրուած գումարներուն [illegible] վաղուան թիւով։ Ձե՛զ տեսնող աղնիւ մանուկներ։

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՎ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպական վարժարաններու, ինչպէս նաև Մայրաքաղաքիս բարձրագոյն վարժարաններուն մէջ, քննութիւն առարկաներուն առթիւ կանուխէն հարցումներ կը պատրաստուին իւրաքանչիւր նիւթի համար։ Ձոր օրինակ բնագիտութեան համար, 200է աւելի տարբեր հարցումներ կը պատրաստի Ֆիզիկական Ժողովը, և այդ հարցումներուն ցանկը կը հաղորդուի ուսուցիչներուն, որպէս զի անոնք այդ հարցումներուն վրայ, պատրաստեն պատասխանուած քննութիւնը։ Եւրոպ վիճականերութեան կը դրուին հարցերը, և իւրաքանչիւր ուսակերտի բաղդին որ թիւը որ ելնէ անոր կը պատասխանէ և կը ստանայ իր ատիճանացոյցը։

Վերջ տալու համար մինչեւ հիմայ մեր թաղային վարժարաններու քննութեանց չուրջ յարուցուած դժգոհութիւններուն և գանգատներուն, ժամանակ ատիճանաւորութիւն կայ վերոյիշեալ դրութիւնը ընդունիլ մեր վարժարաններուն համար ալ։

Այս առթիւ ծանօթ Ուսուցիչ Մինաք էֆ. Սուրան, ուսուցչական [illegible] քննութեանց եղանակին համար ալ նոր առաջարկ մը պիտի մատուցանէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, որպէս զի միանգամ ընդ միշտ վերջ գտնան այդ քմահաճ էգանակները որոնցմէ կը վարուէր գժբաղդաբար մինչեւ հիմա այս բնտրելիներուն քննութիւնը։

ԱԿՆԱՑ Առաջն. տեղապահ Տ. Գէորգ վրդ. Ալանեան իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պատրիարքարանի այն անօրինութեան համար՝ որուն նամաձայն 1 ոսկիի նպաստ մը յատկացուած է Ակնայ Նարվէր գիւղի գպրոցին։ Ինչպէս նաև Տ. Գէորգ վրդ. այս դպրոցին համար կազմուած հոգաբարձութեան անդամներուն ցանկը ղրկած էր Պատրիարքարան վաւերացուելու համար։ Պատրիարքարանը վաւերացուց այդ հոգաբարձութիւնը։

ԱՄԱՍԻԱ գտնուող Տ. Գրիգոր վրդ. Փէրատճեան, Ամասիոյն համար եկած է իր նոր պաշտօնատեղի Բզի երթալու համար։

ԳԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ մէջ երկ. 156

լավ նշանախօսութիւններ կատարուեցան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ դիւանապետ Բարթողէ. Թէլեան երէկ Երուսաղիմատուն երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Տ. Դէորգ եպսկ. Երէցեանի հետ։

ԻԶՄԻՏԻ Տ. Ոսկի քհնյ. Պիպան որ մայրաքաղաքս եկած էր, այսօր իզմիտ կը մեկնի։

ՊԱԼԱԹԻ քարոզիչ Տ. Կորիւն վրդ. Եսայեան այս կիրակի օր Թորգարուի եկեղեցիին մէջ պիտի պատարագէ, նոյն եկեղեցւոյն անուան տօնախմբութեան առթիւ։

ԵՐԷԿ գրած էինք թէ՝ Գասբարեանի Տ. Կարապետ քահանան, չատ անգամ եկեղեցին չի գտնուիր և նոյնիսկ տօնական օրեր Ս. Պատարագ չի մատուցներ։

Այս անգամ տեղւոյն պատուական քարոզիչ Տ. Տիրայր վարդապետ անձամբ Գասբարաչա երթալով քննեց խնդիրը և պատուիրեց յիշեալ քահանին որ ասկէ վերջ նմանօրինակ դէպքեր տեղի չունենան։

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ չաբաթ տօն ըլլալուն համար Վարչ. Ժողովները նիստ չպիտի գումարեն։

ՍԱԼՄԱԹՈՄՐՈՒԲԷՆ խմբագրատունս հասած նամակ մը կը տեղեկանանք թէ՝ տեղւոյն վարժարանը, որ Արմաչու խնամակալութեան ներքեւ կը գտնուի, սկսած է յառաջդիմել շնորհիւ տեղւոյն աւագ ուսուցիչ Մինրան էֆ. Աչճեանի։ Վարժարանը որ ասկէ առաջ շատ քիչ թիւ մը ուներ աշակերտներու, այս տարի ունի 109 աշակերտ։

ԲԵՒԱՑԻ պաշտպան-ծնողք մը հետեւեալը կը գրէ մեզի.—«Քաղաքավարութիւնը այնպիսի պարագ մըն է, որմէ չեն կրնար խուսափիլ նոյն իսկ... վարժարանի Տեսուչները, ըլլայ նոյն իսկ եւանան վարժարանի Տեսուչը։ Ձեր դատողութեան կը յանձնեմ հետեւեալ պարագան.—Էսայեան վարժարան յաճախող աշակերտ մը, որուն պաշտպանութիւնը կա սպանձած եմ և իմ տունս մէջ կը բնակի, կը բերէ ինծի Սեպտ. ամսուան վճարագոյնը, ուր կը տեսնեմ յաշողակ թիւեր բոլոր դասերուն դէմ, բաց ի երկրաչափութենէն և գծագրութենէն.— Հայ. գրաբար 10, կրօնք 9½, Ֆրանսերէն 9, բնագիտութիւն 10, Թուրքերէն գեղագրութ. 9; Հայ. աշխարհարար 9½, եւն։ Միջին թիւ 7.60, բացակայութիւն մէկ անգամ, և 16 աշակերտաց մէջ 6րդ. պատիժ կամ արգիլուած բնաւ չունի։ Արդ, հանուն էֆէնտին այդ վիճակացոյցին համար կ'աւելցնէ. «Բիչ մը աւելի աշխատութիւն կը պահանջենք։ Այն դիտողութիւնը քիչ մը տարօրինակ կը թուի ինծի, և կը հարցնեմ կ'իմանամ որ երկրաչափութեան և գծագրութեան մէջ աշակերտին տկարութիւնը իրական է, այլ այդ երկու դասին համար մէ՛կ տեսարակ գործածելէն առաջ եկած պատեղութիւն մը Տեսուչ էֆէնտիին համար։ Վիճակացոյցին եռեւը, ծնողաց դիտողութեան յատկացուած բաժնին մէջ կը նշանակեմ այս պարագան, ինչպէս նաեւ հակառակ իր բարձր թիւերուն 6րդ ըլլալը, և Տեսուչ էֆէնտիին կը խնդրեմ որ թիւրիմացութիւնը վերցուցէ, քանի որ աղուն դէմ ալ վարժարանին մէջ նախապաշարում մը գոյացած ըլլալը կը հաստատեմ, և կ'աւելցնեմ,—«Հակառակ պարագային պիտի պարտաւորիմ վարժարանէն առնել զայն։»

Տէ՛ր խմբագիր, ահա ամբողջ ճշմարտութիւնը, որուն պատասխանատուութիւնը պատրաստ եմ ստանձնել, ինչպէս նաեւ ինծի ինկած անիրաւութեան բաժինը։ Տեսուչ էֆէնտին իսկոյն կը պատասխանէ ինծի բարկասիրտ դիւրագրգռութեամբ, որմէ բխած ամէնէն թեթեւ բառերն են.—«Անհիմն, անդիտակից գրութիւն, առաջին և վերջին ընելիքս, վաղուընէ սկսեալ առանց ժամանակ կորսնցնելու ազատ էք»։ եւն։ Բայց հակասական չէ՞ք գտներ դուք ալ որ ա՛յսքան... քաղաքավար ոճով պատասխանագրէ մը վերջ, երբ տղուն համար վկայական մը ուզուի, Տեսուչ էֆէնտին կը գրէ ի մէջ այլոց.—«... Այսու վկայականաւ կը հաղորդենք թէ չորս տարիէ ի վեր կ'աշակերտէ վարժարանիս և իր պարկեշտ վարքովը ու օրինակելի աշխատասիրութեամբ միշտ գոհունակութիւն պատճառած է մեր օրինութեանս և իր դաստիարակաց, եւն։» Տղուն դպրոցէն եկնելէն վերջ Տեսուչ էֆէնտի հարկ կը տեսնէ անոր ընկերներուն առջեւ անուանարկել զայն, և հեգնել։

Շիտակը ա՛յսքան կորուկ կարգադրութիւն և ծնողքի կամ պաշտպանի մասին ա՛յսքան արհամարհոտ վարմունք չէին սպասուեր Մարդարեան էֆէնտիէն։»

ՄԵՐ ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ գործակալն է Սարգիս էֆ. Բէյոգեան, որուն պէտք է դիմել թերթիս բաժանորդագրութիւն փափաքողները։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Իւսկիւտարի աղքատ հիւանդաց Խնամակալութիւնը կը խնդրէ Պատխմբագրութենէդ որ բարեհաճիք հրատարակել ազգօգուտ թերթիդ մատաւոր թիւերէն միոյն մէջ հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Խնամակալութիւնս պարտք կը համարի հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնը յայտնել հետեւեալ բարեսէր նուիրատուից.— Ամէն. Ս. Պատարիարք Հայր, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ, 108 դրուշ։ Սիմոն էֆ. Մազլումեան, Տոքթ. Աչճեան էֆ.ի ամուսնութեան առթիւ, 54։ Մերսինի վաճառականներէն Միհրան էֆ. Գըլըճեան, իր ճամբորդութեան առթիւ, ձեռամբ Թումիկ էֆ. Սուրէնեանի 108։ Նշան էֆ. Ցակոբոգ, իր քրոջ Տկ. Երանուհի Պիւքիւճեանի հոգւոյն համար 2 ոչխար մատաղ։ Տաճատ էֆ. Լուտֆեան, ձեռամբ Գարեգին էֆ. Գալաֆեանի. 10։ Ամն (գթա) իր անդրանիկ վաստակին առթիւ 20։ Պետրոս էֆ. Պալթեան, իր որդւոյն Սեդրակ էֆ.ի ամուսնութեան առթիւ 40։ Օննիկ էֆ. Մինասեան Խնամակալութենս 292, 294 և 296 թիւ կրպակները իր կողմէ ապահովագրած և ընկալագիրը ղրկած է Խնամակալութեան։ Համարձում և Լեւոն էֆ.ք, Գալաֆեան իրենց մօր յուղարկաւորութեան առթիւ, 54 դրշ.։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց աղքատ հիւանդաց
Խնամակալութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Մ. ՊԷՀԶԱՀԵԱՆ
Իւսկ. Սէլամլիկ, 30 Նոյ. 1903

ԳԱԼՂԱՆԱՆ ՄՐԹԱՆՈՑ

Իր ծնողաց բարեսիրական գործերուն արժանաւոր յաջորդ բարեպաշտ տէրի Տիկին մը, որ իր անունը ծածուկ պահել կը փափաքի, իր հօր մահուան տարելիցին առթիւ, հաստատուն որբուհիներուն 5 օսմ. ոսկի նուիրեց։

Նոյնպէս բարեպաշտուհի տիկին մը, ծագկաթ օրիորդի մը յիշատակին համար, կարի մեքենայ մը նուիրած է։

Այս առթիւ Որբանոցիս Պատ. Խնամակալութիւնը և մայրն իրենց կորուն շնորհակալութիւնը կը յայտնեն յիշեալ բարեսէր նուիրատուից։

Կը մնամ խորին մեծարանօք
Մայր Գալղ. Աղբ. Որբանոցին
ԲՐԻՍՏԻՆԷ ՄՐԳ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Պագիւղ, 4 Դեկտ. 1903

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

Հանրագիտակ պատկերազարդ շաբաթաթերթի այս շաբթուան թիւը հրատարակուեցաւ սիրուն ու այլազան պարունակութեամբ մը։

Հանրագիտակի 1904 տարին.— Մայրական սէր. — Ո՞վ հնարեց երթալուդին։— Մեռելէն Մեռելս (Կասթոն Բառի). — Փոքրիկ Աղաւնին (ոտանաւոր), և ուրիշ զանազան մանկավարժական յօդուածներ։ «Հանրագիտակ»ի այս թիւին մէջ մասնաւոր տեղ մը կը գրաւէ Բենեդիգոյ Լիմոթիենենի մէկ շատ սիրուն և ծիծաղաշարժ յօդուածը, որ սրամիտ երգիծանքներով դրուագուած ըլլալով, հաճելի ժամանց մը կ'ընծայէ ամէն կարգի ընթերցողներուն։

ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 4/17 Դեկտ. Եչ.)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	42	փր.
» միջին տեսակ	34-36	»
Ձերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	8.	ղր.
» Բ. »	8½	»
Մախլութ (խառն) »	9¼-10	»
» (հաճարով) »	10½-11½	»

Այսօր ժամանեց Ռումելի 10 վագոն լիպրայէն պակաս 8½-9½ ղրշ.

Այսօր ժամանեց 3 վագոն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քրքմա Ա. պարկը 72-73 ղշ.
» » Բ. և Գ. » 69-70 »

ԹԵՓ

Օխան 18 փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօստէնեվ 10½ ղրշ. գրիւը
Ռումելի 10-10¼ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 20 փարա ագտարմա։

ԹԷՎԱԻՀԱԹ

Թաւրիրաթը խարիճիէ գալէմի խիւլէֆաընտան սասատ. Իզզէտտին պէյ էֆէնտիին հաղ օլտուղը բիւթպէի Իլմիէսնին միւլքիէյէ Թաւվիլիյլէ Էօհտէսինէ քիւթպէի Ուլէա սընֆը սանիսի. Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի ֆապրիգա միւտիրի իզզ. Ֆէրիտ պէյէ Թէրֆիէնէ բիւթպէի Սանիէ սընֆը սանիսի Թէվֆիկ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Մահպուութը Տախիլիէ խիւլէֆաընտան բիրֆաթլու Էսատ էֆ.յէ տէրտիւնճիւ բիւթպէտէն Մէհմիտի Նիշանը զիւշանը իհսան պույրուլմըշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԳԱՏՐԸ ԿԻՃԷԼԻ.—Առջի դիշեր հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ Գաթրը Կիճէլիի տօնը։ Մզկիթները, հանրային շէնքերը և օսմ. բոլոր նաւերը լուսաղարդուած էին։ Եըլբզի Կայս. Պալատան մօտ ժամացոյցի աշտարակը, պարտէզները եւն. շքեղապէս լուսաղարդուած էին։ Ժամ 1.45ին Վեհ. Սուլթանը, փառաւոր կառքի մէջ բազմած և իր դէմը ունենալով կայսերազուն իշխան Պիւրհանէտտին էֆէնտին և Սպարապետ Բիրդա փաշան, հանդիսական թափորով գնաց Հաճիիէ մզկիթը։ Մայր թագուհին և պալատական տիկիները կառքերով կեցած էին մզկիթին բակը։ Վեհ. Սուլթանը թէրավիհի աղօթքը կատարելէ ետք, Հաճիիէ մզկիթին Բիւրսի Շէյխի Շէրիֆ էֆ. քարող մը տուաւ, բացատրելով Գաթրը կիճէֆիի տօնը։ Ժամ 2.50ին Վեհ. Սուլթանը, փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած և իր դէմը ունենալով կայսերազուն իշխան Պիւրհանէտտին էֆէնտին և Սպարապետ Բիրդա փաշան, Կայս. Պալատ դարձաւ։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, բոլոր զինուորները նոյն իրիկուն Կայս. Պալատան շրջակայ զարմանոցներուն մէջ ֆիֆթար ըրին։ Նաեւ շաքար, թէյ և այլն բաշխուեցան։ Ողորմութիւն բաշխուեցաւ աղքատներուն։

—Էվզաֆի Նախարարութեան կողմէ պատգամներ ու շաքարեղէններ Կայս. Պալատ ղրկուեցան։ Այդ պատգամները ու շաքարեղէնները դրուած էին՝ յախճապակիի Կայս. գործարանին մէջ չինուած գեղակերտ անօթներու մէջ և ծածկուած՝ մետաքսէ կերպասներով զարդարուած էր Էվզաֆի Նախարար Ղալիպ փաշա։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Սեփվեր կ'ըսէ թէ, Պաղտատի երկաթուղին նոր ընկերութեան ձեռագիրներուն մասին, Մաճուլին կողմէ հրատարակուած լուրերուն մէջ է՝ նշանակուն է 150,000 ոսկիի վարկին քուէարկումը, երկաթուղիի կատարիչագործեալ նիւթեղէններուն գնման համար։ Այդ նիւթեղէնները արդէն բաւական էին, և Անատոլուի երկաթուղիին Տնօրէնութեան այդ որոշումը, կը ցուցնէ թէ, ան կ'ուզէ օգտակար ըլլալ հանրութեան։

*** Արդէն անչափաւորէն գրեցինք վերջին նիստին մէջ տրուած որոշումները։ Անհաւատիկ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ալ, որոնք ամբողջական տեղեկութիւն մը կազմեն անոր մասին։—

Յայտագրին խնդիրներն էին հետեւեալները։—

Ա.—Ուրը նոր վարիչներու ընտրութիւնը, որոնք աւելցուելով նախապէս որոշուած 19 հոգիին վրայ, պիտի կազմեն նոր ընկերութեան վարչական խորհուրդը։

Այդ ուրը անդամներն են.— Պետրոս էֆ. Աղարեան, Բօչն էֆ., Մ. Ս. Վայս, Մ. Տէֆէս, Բանճիրի պէյ, Համտի պէյ, Մ. Էվլէնիաս, Մ. Բարլս Էպթիէլ։

Բ.— Տնօրէն Ժողովին հաստատութիւնը։

Անուանուեցան, նախագահ՝ Տէօյչէ Պանքի Տնօրէն Մ. Կուիննէր. փոխնախագահներ՝ Օսմ. Պանքայի ընդհ. Տնօրէն Մ. Տէֆէս և Հանր. Պարտքի Վարչութեան Գերման պատուիրակ Մ. Թէսթա։ Վարիչ պատուիրակ՝ Ներքին խորհրդական Մ. Զանտէր։ Վարիչ պատուիրակի օգնական՝ Մ. Հիւնէն։

Գ.—Անատոլուի Երկաթուղիի Ընկերութեան կողմէ, Պաղտատի երկաթուղիին արտաքնութեան յանձնելու՝ նոր ընկերութեան, բացի այն մասնաւոր իրաւունքներէն որոնք իրեն յատուկ են։

Այս յանձնումը կատարուեցաւ և ստորագրութիւններ փոխանակուեցան։

Դ.—Շինութեան ընկերութեան հաստատութիւնը։

Այս ընկերութիւնը արդէն կար, քանի որ շինութիւնները սկսած էին բաւական ատենէ ի վեր և փութով առաջ կը տարուէին Մ. Մաքէնզիի Տնօրէնութեամբ։ Խորհուրդը վաւերացուց այս ընկերութիւնը։

Ե.— Տէօյչէ Պանքի, Օսմ. Կայս. Պանքայի, Վիմրը Պանք Վարէյնի և Բրէտի Սիւիսի կողմէ կազմուած խմբակին հետ կնքուած դրամական պայմանագիրին ընդունելութիւնը։

Ցայտնի է թէ, վերջին Նոյ. 14 Թուականի Պրիւքսէլի պայմանագրին համաձայն, բաժանումը ճշդօրէն հաստատուած է հետեւեալ խարիսխին վրայ։

% 40 Տէօյչէ Պանքին համար.
% 30 Օսմ. Կայս. Պանքային համար.
% 10 Անատոլուի Երկաթուղիի Ընկերութեան համար.
% 7½ Վիմրը Պանք Վարէյնի համար,
% 7½ Բրէտի Սիւսի համար.
% 5 Պոլսոյ և Իտալիոյ համար.

Այս համաձայնութիւնները վաւերացան։

Զ.—Երկաթուղիին նիւթեղէնները։ Գնուեցաւ ապագայ գիծին վերաբերեալ նիւթեղէններուն գնման և կազմակերպութեան մանրամասնութիւնները։

Է.— Բացառիկ ընդհ. ժողովի մը գումարման հրաւէրը։

Այդ բանը պիտի կատարէ Նախագահ Մ. Կուիննէր։ Ընդհ. ժողովը մօտաւորապէս պիտի գումարուի։

ՔՐՈՒԻԲԻ ԹԻԴԱՆՕԹՆԵՐԸ.—Փրուբի զինագործարանին անօրէնութիւնը յայտնած է Գերլիին Օսմ. դեսպանին թէ, Կայս. կառավարութեան յանձնարարած թնդանօթներուն մէկ մասը աւարտած է, և թէ, հրամաններ տրուած են միւս մասին ալ փութով աւարտման համար։

ՐՈՒՄԻԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Թուրքերէն թերթերը հետեւեալ քաղուածքները կ'ընեն այն նամակէն զոր Նոյեմբերայէ Բրեսսի Պուլկարիոյ մասնաւոր թղթակիցը ղրկած է նոյն թերթին.—

«Բիլոյի վանքին մէջ բազմաթիւ Պուլկար փախստականներ կան, որոնք մեծ մասով կիներ, ծերուներ և աղաքներ են։ Իշխանապետութիւնը իր ծախքով կը կերակրէ զանոնք։ Կիներուն գրեթէ ամէնքն ալ բորոտած են։ Ընդհանուրին գթութիւնը հրաւիրելու համար, վանքը այցելող թղթակիցներուն ցոյց կը տրուին այս պատսպարեալները։ Սակայն ըստ իս, այս վիճակին վրայ գթալու պատճառ մը չկայ, քանի որ այդ կիներուն էրիկները աւազակներուն հետ Օսմ. Վարչութեան դէմ կռուելու համար, իրենց ընտանիքները Պուլկարիա ընած են. ապա թէ աչ անոնց մէջ չկայ մէկը որ փախէն Պուլկարիա ապաստանած ըլլայ։ Այդ կիները, իրենց այրերուն մատուցած ծառայութեանց փոխարէն, ապրուստնին Իշխանապետութենէն կը պահանջեն։ Այնպէս որ այժմ այդ թշուառութիւնը արժանաւոր պատիժն է իրենց։

«Պուլկար աւազակախմբեր, Բուլգարիի երեք նահանգներուն մէջ այս ընտանիքներէն ոմանց ուսեցած մանր մունր կալուածները հրոյ ճարակ ըրած են, որպէս զի անոնց այրերը իրենց միանալու պարտաւորուին։

«Գալով անոնց, որոնք Բուլգարիի այդ հրեք նահանգներուն մէջ մեծ հողատէրներ և կալուածատէրներ են, անոնց մէջ Պուլկար հրոսակներուն միանալու փափաքողներ չկան. թէեւ, հրոսակախմբերուն սպառնալիքներէն ղերծ մնացած չեն։ Ուստի Պուլկարիա ապաստանող ընտանիքները ուղղակի Բօսիրդէներուն օգտին ծառայելնուն համար, իրենց ապրուստն ալ առնոնցմէ կը պահանջեն։

«Բիլոյի վանքը այցելէլէս ետք, քանի մը զինուորներու հետ Պրաքովոյի ամրութիւնները այցելեցի. ապշեցայ մնացի երբ սահմանագլուխի այդ պուլկար զինուորները տեսայ, որոնք հին հագուստներ կը կրեն, առանց ատատաի։ Մէկէլեկնուն վրայ, կաւիէ գօտի մը տեղ չունայ մը կայ, որմէ կախուած են իրենց սուինները և պատուած թաղիկնակ մը որուն մէջ իրենց ռոճիկի հացը կը գտնուի։ Ամէն մէկ զինուոր ունի հին ոճով հրացան մը և երեքական փամփիշանոց, որոնք 80 փամփուշտներ կը պարունակեն։ Պուլկար զինուորին ամսաթոշակը մէկ ֆրանք է։

«Զինուորները կը հարցքննեն այն որ կ'ուզէ սահմանագլուխը անցնիլ։ Անոնք որոնք կը յայտնեն թէ Բօսիրդէէն են՝ ազատ կը ձգուին։

«Պանդոկապետի մը հանդիպեցայ որ ըսաւ թէ, կամաւորներն ալ ստիպուած են իրենց երկիրը դառնալ, քանի որ ձմրան պատճառաւ հրոսակախմբերը ցրուած են։

«Այս կամաւորներուն նպատակը երեք նահանգներուն մէջ իրենց ազգակիցներուն ծառայութիւն մը մատուցանել չէ, այլ նիւթական չանն է պարզապէս։»

—Աւազակային վերջին դէպքերէն, Մանաստիրի Ռէնէ և Բէրսէբէ գիւղախմբերուն այրած տուներուն վերաշինութեան համար, 41,827 ղրշ. և կարօտ բնակիչներուն համար ալ 77,985 ղրշ. վճարուած են։ Սմիլովա, Տէմիրհիսար և Գրչովա գիւղախմբերուն տուներու վերաշինութեան համար 33,312 ղշ. և մնդեան համար 67,265 ղշ., Ֆլորինայի մէջ շինութեան համար 30,570 ղշ. և մնդեան համար 30,665 ղշ., Դրաչովայի մէջ շինութեան համար 16,200 և մնդեան համար 20,255 ղշ., Բօրիցայի Պէհլէդէ գիւղախումբին մէջ շինութեան համար 54,600 և մնդեան համար 19,760 ղշ., Բասդորիայի մէջ շինութեան համար 281,468 և մնդեան համար 182,632 ղշ., Օխրիտայի մէջ հրկիզեալ տուներու վերաշինութեան համար 181,925 ղրուշ. համագումար 1,039,446 ղշ. բաշխուած են ցարդ։ Նոյն շրջանակին մէջ վերաշինուած տուներուն թիւն է 1689։

—Մանաստիրի զինուորական հրամանատարը կը հեռագրէ թէ, ամէն կողմ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ և ամէն մարդ իր գործով կը զբաղի։

ԿԱՑՍ. ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ.— Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք թէ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է մեր յարգելի պաշտօնակից Մալիւմաթի և Սեւրեթի խմբագիրներէն Սէլիմ Հիւսնի էֆ.ի շնորհել Իւլայի Բ. աստիճան, և Բաֆմ պէյի շնորհել Դ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան։ Կը շնորհաւորենք մեր այս պաշտօնակիցները, Կայս. Բարձր. գնահատման արժանացած ըլլալնուն համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ Վեհ. Զարին անուան տօնախմբութեան առթիւ, վաղը գոհաբանական արարողութիւններ պիտի կատարուին ռուս դեսպանատան մատրան մէջ։ Արարողութենէն ետք դեսպանը ընդունելութիւններ պիտի կատարէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Սոֆիայէն կը գրեն թէ, Սոպրանիէին կողմէ պատուիրուած մը իշխանին մատոյց իշխանական ճառին պատասխանը։

—Սոպրանիէն քուէարկած է Մ. Բէթրովի և Մ. Բէթքովի կողմէ ծախսուած 25 միլիոն ֆր.ի գումարը։ Զոր Ազգ. Պանքայէն փոխ առած էին։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ դեսպան Մ. Սիմիչ Բշ. օր Պոլիս կը դառնայ։ Թուրքիսերպ առեւտր. դաշնագրին փոխանակութեան ձեւակերպութիւնները Պայրամէն ետք պիտի ամբողջացուին։

—Պոլսոյ Սերպ դեսպանատան կցորդ անուանուեցաւ գնդ. Բաշովիչ, գնդ. Լէշեանինի տեղ։

ՏԷՕՑԷՆ ՊԱՆՔԻ տնօրէն Մ. Կուիննէր Գերլին գացած ատեն երբ Պուքրէշէն կ'անցնէր, այցելեց ռումանական քարիւղի ընկերութեան հորերը։ Մ. Կուիննէր ընդունուեցաւ Բարոլ Թագաւորին ներկայութեան։

ԿԱՏԱՂՈՒՐՈՒԺԱԿԱՆ դարմանատուն մը պիտի հաստատուի մօտ առենէն, նշան Թաչի միքրոպաղնական հաստատութեան մէջ։

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇՏՑԻ զինուորական բժշկ. վարժարանին մէջ ալ տարրալուծական և միքրոպաղնական աշխատանոցներ հաստատուեցան։ Բժշկ. վարժարանին նախորդ շէնքը ամբողջապէս պարպուած է։

ՍԷՐԲԼԸ Տ'ՕՐԻԱՆԻ խորհուրդը նախընթաց օր գումարուեցաւ աւարիական գեպպան Պ. Քալիչէի նախագահութեամբ։ Խորհուրդէն քաշուած էին Զարեհ էֆ. Տիլպէրը, Մ. Մարթէն և Մ. Օնու։ Խորհուրդը վերջնարեց պետական խորհրդական Զարեհ էֆ. Տիլպէրը։ Իսկ իբր նոր անդամ ընտրեց հելլէն հիւպատոս Մ. Ֆիլոնը և Մ. Արթիւր Վէրէն։

ԹԻՖԹԻՒԻ ԱՑԵՐԸ. — Էնկիւրիի Թիֆթիքի այծերուն մէջ կողատապ և թոքատապ ճարակած ըլլալով, ձեռնհաս պաշտօնարանին որոշումով, Միքրոպաղնական հաստատութեան մէջ մասնաւոր շինուն մը պատրաստուած է, որ Հալքալրի երկրագործական վարժարանին մէջ պիտի փորձուի հիւանդ այծերու վրայ, և ապա պիտի գործածուի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԶԵՆԶՈՒՐ.—Սիւլէյմանիյէի կառավարական անտուկին և պետական մեքենացին մէջ գողութիւններ գործուած ըլլալով, Բէրքիլի տուրքերու պաշտօնեան Սիւլէյմանիյէ ղրկուեցաւ քննութիւն կատարելու համար։

ԴՐԱՄԱՐԿՂԻ ԴՈՂԵՐ.— Պոլիս, Եէնի Ճամիի կողմը Իմանէթի ու Բուլիցաճի Նէվշէհիրցի Թօսունօղլը Լիզորի վաճառատան պահապան՝ Նէվշէհիրցի Նիքոլի, ոստիկանութեան դիմելով ըսաւ թէ դրամարկղը կոտրուած է։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ դրամարկղը որ հին ձև է, պտուտակներուն հանուելովը բացուած է։ Վաճառատան դուռն ալ բանալով մը կամ գործիքով մը բացուած է։ Քննութիւնը նաեւ սա պարագան ելեւան հանեց.—Նէվշէհրցի Սալա անուն մէկը ամիսէ մը ի վեր բարեկամացած էր պահապան Նիքոլիի հետ, որուն հետ գինետունները երթալով կ'արբենար։ Այդ մտերմական տեսակցութեանց պատուն Սալա տեղեկութիւններ առած էր վաճառատան դրամական կարողութեանը վրայ։ Ռոտոսթոյի ատաղձագործ Եանի ալ քիչ վերջը բարեկամացեր է ատոնց։ Առջի իրիկունը նորէն Պալըք Բազարի գինետուններէն մէկը գացեր են այդ երեքը։ Բաւական արբենալէ վերջը Էմին Էօնիւ գացեր են. հոն Եանի թէյավաճառի մը խանութը տարեր է Նիքոլին, ըսելով որ քիչ մը սպասէ։ Պահապանը ժամ մը սպասելէ ետքը, ձանձրանալով վաճառատուն գացեր բաց գտնելով իմաց տուեր է ոստիկանութեան։ Այսպէս, յայտնի կ'ըլլայ թէ գողերն են Սալան ու Եանին, որոնք պահապանը խաբելով դրամարկղը կողոպտած են։ Գողցուածներն են 600 ղրշ. հնչուն դրամ, երկաթուղիի 3 պարտաթուղթ, եգիպտական արժեթուղթ մը, 500 ոսկիի փոխանակագիր ու մուրնակ, ոսկի ժամացոյց մը ու շղթայ մը, ադամանդէ մատանի մը, ոսկի ապարանջան մը, 30 ոսկիի արժէքով ադամանդէ մատանի մը, ոսկի շղթայ մը, 23 մըսխալ մարգարիտ են։ Սալա ձերբակալուեցաւ, սակայն ուրացաւ։ Վաճառատան տէրը սովորութիւն ունէր դրամարկղին դրամները ամէն իրիկուն հետը տուն տանիլ, այդ պատճառով չատ դրամ չկար։

—Առջի գիշեր, ժամը 6ին միջոցները, Ղալաթիոյ մէջ ձերբակալուեցան երկու գողեր, երբ Մահմուտիյէ-Ճամտէսի վիճակաճառ Վիքդորի վաճառատունը բանալու վրայ էին։ Ասոնց վրայէն գտնուեցան կեղծ բանալիներ և գողերու յատուկ ուրիշ գործիքներ։ Դրամարկղի ծանօթ գողեր էին ասոնք։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ցնցումներ զգացուեցան Բշ. օր Իզմիրի մէջ։

ԲՈՅՐԱՍՊԱՆ։—Իզմիրի Նէֆ գաւառակին մէջ Օսման անուն երիտասարդ մը սպանուած է իր Մէրեէմ քոյրը, տարօրինակ պարագաներու մէջ։ Երկուքը մէկ կը քնանային թոնիրին մէջ, ոտքերնին կրակին երկնցուցած, երբ աղջիկը յանկարծ ճիչ մը արձակեց։ Եղբայրը ինքն իր վրայ դառնալով ոտքը կրակին մէջ դրած էր։ Աղջիկը անմիջապէս ոտքի ելաւ ազատելու համար եղբայրը ողջ ողջ այրելէ։ Սակայն Օսման իր երախտագիտութիւնը յայտնեց քաշելով իր հրաշէջը և պայթեցնելով քրոջը գանկը։

—Ղալաթիա բնակող Եալովայի Տիմիթրի, դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց իր քոյրը Վասիլաքին, որպէս զի դայն պատժէ իր ապօրէն յարաբերութեանց համար, զոր ունէր Տիմիթրի անուն երիտասարդի մը հետ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

17 Դեկտեմբեր 1903

Ֆրանս. 3% 3% Français)	97	85
Ռէյժի (Tab. Turcs)	387	—
Գոնսոլիտ (R. Turque D.)	90	25
Երկաթուղի (Lots Turcs)	135	—
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	606	—
Թրանսվալ (Transvaal)	110	—

ԼՈՆԴՈՆ չաբաթաթերթին վաղուան թիւը հրապարակ կ'ելնէ խիստ գեղեցիկ բովանդակութիւնով մը.

ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ունի խմբագրական յօդուած մը՝ Աղքատախնամներու շուրջ։ Թէոդոսիկ իր հանդուանները։ Ներքնակութիւնը։ ԱՐԱԲՍ և ԱՐՇԱԿ ԻՍՊԼԷՋԻԵԱՆ, երկու բանաստեղծութիւններ Հեծեծանքներ ու Քմայք։ ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕՂԱՍԵԱՆ՝ կիներու առաւելութիւնները մեր վրայ։ ԼԻԼԱ Քօքէն... Քօքէն... Քօքէն։ ԶԱՒԻԱՆ ՄՈՑՐԵԱՆ՝ Տունին մէջ։ և լուրերու տրցակ արձակ համարակ՝ ԱՄԲԱԿՈՒՄ ԴԻՈԳԵՏԻԱՆՈՍԵԱՆԷ։

Լոյսի այս թիւով կ'ապրտի նաեւ ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՄԱՌԻ «Աղջկան մը Հոգին» վէպը։ Ցաջորդ թիւով թերթին Տնօրէն-Խմբագիրը ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ պիտի գրէ Մօր Վրէժը անուն հետաքրքրաշարժ վէպ մը, ընտանեկան կեանքէ քաղուած։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Դեկտ.—Տէյլի Մէյլ կը ծանուցանէ թէ, համաձայնութիւն մը կնքուած է Ռուսիոյ և Ճաբոնի միջեւ, որ կը կարգադրէ վէճը, բացի մէկ քանի երկրորդական կէտերէ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Ծ. Արեւելքի գործերուն համար Կայս. յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ այս կիրակի պիտի գումարուի Վեհ. Զարին նախագահութեամբ։

ՀՌՈՄ.—Երեսփ. Ժողովը ընդունեց % 4½ տոկոսով ռանդին փոխոխութեան ծրագիրը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

3/16 Դեկտեմբեր 1903

ՕՍՄ. ՄԻԱՅԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	97.24
Ամէնէն բարձր գինը	97.27
» վար գինը	97.16½

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	132.25
Երէկուան բարձր գինը	132.75
» վար »	131.62½
Բարատ	498.50
Բրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	266.50
Թրանսվալ	110.
Պանք Նաս. Կրէս.	429.
Թրամվայի Բամնեթուղթ	6.35
Ռէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	387.
Անատոլ. Երկ. բամնեթ. Ա.յո.	12.05
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.90

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	107.39
Անգլիական ոսկի	109.36
Ֆրանսական ոսկի	87.05
Բրիմիզ	51.06
Նոր մէճիտիէ	101.30
Բօլ	89.10
Ռուպլի թղթադրամ	8.64
Լոնտոն 3 ամիս	111.
Բարիզ »	22.76¾

«ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 152

Վայրենիներուն Նահապետը

Ա. Է Պ

ՀԱՍԱՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

83

Քիրօս

Լանէքին բացակայութիւնը կարճ տեւեց։

Ժամէ մը ետք, վերադարձած էր։

Իր ընկերները, տեսան որ շատ մեծ ուրախութեամբ վերադարձած էր ան։

—Ակամնինդ բացէք, ըսաւ։

—Մտիկ կ'ընենք, պատասխանեց Վալանթէն։

—Անթիմաուէլ քիչ անգին վրան մը հաստատած է, գիտէ թէ այնքան ուժով չենք իրեն հետ կռուելու համար, իր միակ նպատակն էր հոս գալով, մեզ համրել, հիմա կը պատրաստուի յարձակիլ մեր վրան։ Ինչ պիտի ընէք, մեր դիրքը ծանր է։

—Ինչո՞ւ չի կրցար մեռցնել այս թշուառականը, պոռաց Լէնտան բրտութեամբ։

Իւլմէնը գլուխը թօթուեց։

—Ո՛չ, պատասխանեց, չէի կրնար ադ բանը, հնդկական օրէնքը արգիլած է ինծի այս բանը ընել, անիկա իրրեւ լարեկամ ներկայացած էր ինծի, ու պէտք է դիտնալ թէ հիւր մը նուիրական է, չէ՞ք գիտեր։

—Եղածը եղած է, յարեց Վալանթէն, հիմա պէտք է որ հոնկէ դուրս ելնելու միջոցը խորհինք։

—Եթէ մեր այս թշուառակները իր գերիները յափշտակէ մեզմէ, պէտք է որ ինքզինքիս մեռցնել որոշենք։

—Շիտակ է, բայց այս ծայրայեղ միջոցը գործադրելէ առաջ, ինծի այսպէս կուգայ թէ ուրիշ մը պիտի կրնանք դտնել։

—Չեմ յուսար, ըսաւ տխրութեամբ Թոմսկուալ Լանէք, հոս Սոօքանիին մէջը չենք, ազէկ չեմ ուսումնասիրած այն տեղը ուր կը գտնուինք, դաշտը մերկ է գրեթէ և ոչ մէկ ապաստան ունի։ Անթիմաուէլ շատ դիւրաւ պիտի ջախջախէ մեզի։

—Պէտք չէ որ սակայն այսքան վհատինք, յարեց Վալանթէն եռանդով, չորեքնիս ալ քաջասիրտ մարդիկ ենք, ու պէտք չէ որ յուսահատինք, Տօն Թատէօ, ձեր կարծիքը ինչ է։

Իր աղջիկը գտնելէն ի վեր Տօն Թատէօ միւնոյնը չէր, միմիայն անոր համար դ'ապրէր և անիկ պատ ուրիշ ոնէ բանի վրայ չէր մտածեր։

Այս վայրկենին, ծառի մը տակ նստած, ծունկերուն վրայ առած էր Ռօզարիոն և կ'օրօրէր զայն տղու մը պէս, քաղցր ժպիտներով։

Սակայն Վալանթէնի հարցումին գլուխը թօթուցց։

—Չեմ ուզեր որ աղջիկս նորէն Անթիմաուէլին ձեռքը իյնայ բան։ Ինչ որ ալ ըլլայ, կ'ուզեմ փրկել զայն։

—Մենք ալ կ'ուզենք նոյնը, միայն հնդիկ գլխաւորները երկիրը չեն ճանչնար, դուք որ Շիլիցի էք, թերեւս դուք կրնայիք սալ մեզի օգտակար տեղեկութիւն մը, որովհետեւ չենք գիտեր թէ ինչ միջոցներ ձեռք առնել դիտք է խուսափելու համար այն ահարկու վտանգէն, որ կ'սպառնայ մեզ։

Տօն Թատէօ պահ մը խորհեցաւ, ակնարկ մը նետեց լեռներուն վրայ, և պատասխանեց Վալանթէնին որ անձկութեամբ կ'սպասէր անոր ըսելիքին։

—Այս միջոցը, պիտի հայթայթեմ ես ձեզի եթէ Աստուած չարունակէ մեզի իր ամենակարող պաշտպանութիւնը, առ առաւելն տասը մղոն անդին կը գտնուինք իմ ասիենտա (տգուն տեղներէս։

—Ապահո՞վ էք

—Այո, Աստուծոյ շնորհիւ։

—Իրաւ է, պօռաց Լէնտա ուրախութենէն, Բալմոսի ասիենտան պէտք չէ որ հեռու եղած ըլլայ։

—Եւ կը կարծէք թէ հոն եթէ կըրնանք հասնիլ,

—Պիտի աղատուինք, ընդմիջեց Տօն Թատէօ, որովհետեւ ես հոն հինգ հարիւր գնձնու էր մարդիկ ունիմ որոնց հետ միացած ամբողջ հնդկական բանակ մը կրնամ կազմել։

—Ա՜հ, յարեց Լէնտա, չը կրծնցնենք վայրկեան մը իսկ, Տօն Թատէօ, գրեցէք մէկ երկու տող ձեր պատուոյին, ըսէք անոր թէ ինչ յուսահատ կացութեան մը մէջ կը գտնուինք, և հրամայեցէք որ ձեզի օգնութեան գան ձեր մարդիկը։

—Աստուած կը ներշնչէ ձեզ տանը, Տիկին, պօռաց Տօն Թատէօ ուրախութեամբ։

—Օ՜հ, պատասխանեց Լէնտա անբացատրելի ուրախութիւնով, պատճառն այն է որ ե՛ս իսկ աղջիկս փրկել կ'ուզեմ։

Տօնա Ռօզարիօ արցունքով թրջուած նայուածք մը նետեց անոր վրայ, կամաց մը մօտեցաւ և զորովով լեցուն ձայնով մը, ըսաւ

—Շնորհակալ եմ, մա՛յրս։

Աղջիկը ներքեւ էր իրեն։

Խեղճ կինը դնանին վրայ փռուեցաւ, և ձեռքերը միացնելով, փառք տուաւ երկնքին։

Սակայն Տօն Թատէօ քանի մը տող գրած էր թղթի մը վրայ և տուած զայն կոմսին։

—Ահա գրածս, ըսաւ։

—Ժամանակ չունինք այս տոմսակը կարդալու, պէտք է որ վայրկենին երթաս այս նամակը իր տեղը, պատասխանեց Կոմսը, ես վրաս կառնեմ դայն տանիլը, միայն ցուցուցէք ինծի այն ճամբան զոր պէտք է որ ձեռք առնեմ ձեր ապահովութեան համար։

—Ես գիտեմ, յարեց Բիւսիմկլա։

—Դո՞ւք,

—Այո։

—Շատ լաւ, այս պարագային կըրնաք ինծի ընկերանալ, եթէ մեզմէ մէկը ճամբան մնայ, միւսը կրնայ շարունակել։

—Օ՜, ես ճամբայ մը գիտեմ որ երկու ժամէն կը տանի մեզի։

—Ուրեմն մեկնինք։

Ու ձի տեսան։

—Հապէ՛ վրան, ըսաւ Լաւ, իր բանակակիցներուն ձեռքը սեղմելով։

—Օգնութիւնը բերի՛ս, պատասխանեց այս վերջինը։

—Կամ պիտի հասնիմ և կամ պիտի մեռնիմ, պօռաց երիտասարդը։

Ու երկուքը մէկ անելութեան։

Վալանթէն հետեւեցաւ ակնարկով իր կամենալիքը, յետոյ Լանէքին դառնալով,

—Եւ մե՛նք, օ՞ն ճամբայ ելնենք, ըսաւ։

—Սէրն բան պատրաստ է պատասխանեց ան։

—Հիմա, ըսաւ Վալանթէն Տօն Թատէօին ուղղելով իր խօսքը, մեր ճանապարհը Աստուծոյ ձեռքերուն մէջն է։ Մարդկային կերպով ինչ որ կարելի էր, ըրինք դերութենէ կամ մահէ խուսափելու համար, իրմէ միայն կախում ունի հիմա մեր փրկութիւնը։

—Վալանթէն, Վալանթէն, պօռաց տօն Թատէօ, դուք այնքան խելացի էք որքան անձնուէր, գիտցէք որ Աստուած չի պիտի լքէ մեզ։

—Ձեր ըսածը թող ըլլայ յարեց Վալանթէն մեղմաձայնութեամբ։

—Քաջութիւն, աղջիկս, յարեց Լէնտա անբացատրելի զորովալից բացատրութիւնով։

—Օ՜հ, և ոչ մէկ քանէ կը վախնամ հիմա, պատասխանեց մանկամարդուհին ժպիտով մը, չէ՞ մի որ իմ քովս են հայրս ու... մայրս։

(Շարունակելի)

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150,030,616 ՖՐԱՆՔ — ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, և այլն։

ՊԱՀՈՒՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆՔ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ աղոց ու որբերու համար թիւս մը, շաբաթական փոքր վճարումներով. — (մինչեւ այժմ այս կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒԵՅՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻի, ԹՒՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ ԵՒՆ. արկածներու դէմ, այնարհիս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեանը ժամանակ, օրինակի համար շաբաթական՝ փոքր վճարումով մը, այսինքն Մէկ ՖՐԱՆԿՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարգեւ, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարգեւ, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարգեւ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Է՝ ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ. ի Պոլիս = ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՑՍ. ՊՆՔԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԱԹ-ԳԱԼՓԱԿՃԱՆ

Պոլիս Դարբրճրօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ՖԷՆԻՔՍ ՕՓՐԻՇԻԷՆ

ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ

ԿՅՍՏ. ՔԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵՑԱԼ Ի ՎԻԵՆՆԱ 1860ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօբլոյ խան, թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ՝ Գ. ՆԵՐԱՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օփրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.—

35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օփրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քսանհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրք. պիտի վճարէ. ու պայմանաժամուն պիտի առնայ 31266 ֆրք. հնչուն դրամ ամրողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարին իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի առնեն 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն գումարներ ԱՆՈՒՆՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օփրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումն կ'երաշխաւորէ իր բոլորով։

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիի քեսին (Էճզախանէի Թիւրքիէ) եէվմը քիւչարտնան պէրի կէսօթէրսիի ինթիզամ վէ տրգաթճուան վէ իդար օլունան քեաֆֆէի էսվիֆինին խաիսիէթի վէ էվվէնէլթիսանն տօլայը չէրմիտիզին էն մի քէմմէլ էճզախանէի օլուպ, տիկերլերինէ նիւմանէի իմթիհան օլմագ չէրէֆինի իպրաղ իթմիշ տիրգ պու տրգաթի վէ իհթիմամա մանդամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէի քի էճզախանէլերէճէ տօղրու նազարը էէմմիյէթէ տէլնճագ մէվատան պայլճասը տրը. տամէնին միւեէլլէմի վէ տէվարը բէսմիլէնին տահի մուսատտագ օլացէրը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիսի պիր թէէսիսաէն պէքլէնիլէլու խրատմանը միսթահսնէլէ պիր իլավէի ինսանիյէթ քեարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսիսէն չիմտիյէ գառար միւրաճաաթ իսէն պիլիմիէ զուէֆայի խասիէկեան մէճմանէն թէառավի իթտիրիմէք վէ մուալէճաթը լազրմ տարի քէզա պիլա իւճրէթ իթա իսիլմէք կիսի իսթիյար օլունան ֆէտաքիարլըգլար նազարը տրգաթճա ալընճագ օլուր իսէ ֆ պու էճզախանէնին իսթիհսարը մէնֆաաթտան զիյատէ հէմճինսիսէ խրատմէթ կիսի պիր ֆիքրը ինանիյէթէբէրվերի իւզրինէ թէէսիս խարիմէ օլաուլը աէրհալ թայրին իսէրիշէ չու թատատ օլունան հիմմէթէ մատուրիֆէտէն նազի տիր քի պու էճզախանէ քեարտեր թարիզը թէրազդրատ դաթի տէրէճաթ իսէրէք, պու կիսնքի մերթէպէի իրազ էլէմիզ վէ պու եիւզանէ ատ էրկապը միւրաճաաթրն մէնմունիւլէր վէ էմնիյէթինի վէ աթրպպանրն տարի խօշնուտսխինի ճէլզ էլէմիզներ։

Մէզգիւր էճզախանէէ քեաֆֆէի իլէլ վէ եմրպատա քէպը իսթիսատը թամ էլէմիզ մէյշիրը աթրպպա էէր կիսն էվգաթը մուայէնէսէ հազրը պուլունաթգլարը կիսի գիւրիւր ու իւնատ մտիսուս օլմագ իւզրէ ատ մուայէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէէ պուէրնան ալէաթ վէ էտէվաթը ֆէնինիէ՝ նին մի քէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեկտանէ տէնիլմէլէ չայան օլան (թանիվմանէ) իսէ ճանիպը հիւքիւմէթը մէնկիսէնէն եվրօպատա ատգազ սէնվ թատսել իթարիլիքէն օտրա իւլա տէֆա օլարագ քիմիակիր տիրլամասընը իրազ իլէ չէէրմիտրէ ավտէֆ իթմէլ։ Օյան Մէքքէէլը թըպիէի Ճանանսէ քիմիակիր մուալիմէրինէն Տօքթօր Անմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իդթիտար վէ քիֆայէթինէ թէվմի խրիմէ տիր. մուամիլէրին ֆէնտը թանիլուէքի իգթիտարը պուրատա նասը մալիմ իսէ, եվրօրաատա օ տէրէէէ մարուֆ տրը, մուամիլէրի պէտէնը ինանատա մուհթաճը թանիլը էէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իւէ պիթթանիլ աթրպպատա իհդար վէ պինայէն ալէէ աթրպպայի մուամիլէրհիմմն իսէրինի պիր գաթ առնա թէնիլ իհմմէքսէ օլաուլը կիսի մէրի գան մատէսի նէպաթի էէր նէվ մէվատը տախի սուրէթը մի քէմմէմիլէսէ թանիլ վէ մէվգիգար իթմէքսէ տիր։ 8—9

—Ապահո՞վ էք

—Այո, Աստուծոյ շնորհիւ։

—Իրաւ է, պօռաց Լէնտա ուրախութենէն, Բալմոսի ասիենտան պէտք չէ որ հեռու եղած ըլլայ։

—Եւ կը կարծէք թէ հոն եթէ կըրնանք հասնիլ,

—Պիտի աղատուինք, ընդմիջեց Տօն Թատէօ, որովհետեւ ես հոն հինգ հարիւր գնձնու էր մարդիկ ունիմ որոնց հետ միացած ամբողջ հնդկական բանակ մը կրնամ կազմել։

—Օ՜հ, յարեց Լէնտա, չը կրծնցնենք վայրկեան մը իսկ, Տօն Թատէօ, գրեցէք մէկ երկու տող ձեր պատուոյին, ըսէք անոր թէ ինչ յուսահատ կացութեան մը մէջ կը գտնուինք, և հրամայեցէք որ ձեզի օգնութեան գան ձեր մարդիկը։

—Աստուած կը ներշնչէ ձեզ տանը, Տիկին, պօռաց Տօն Թատէօ ուրախութեամբ։

—Օ՜հ, պատասխանեց Լէնտա անբացատրելի ուրախութիւնով, պատճառն այն է որ ե՛ս իսկ աղջիկս փրկել կ'ուզեմ։

Տօնա Ռօզարիօ արցունքով թրջուած նայուածք մը նետեց անոր վրայ, կամաց մը մօտեցաւ և զորովով լեցուն ձայնով մը, ըսաւ

—Շնորհակալ եմ, մա՛յրս։

Աղջիկը ներքեւ էր իրեն։

Խեղճ կինը դնանին վրայ փռուեցաւ, և ձեռքերը միացնելով, փառք տուաւ երկնքին։

Սակայն Տօն Թատէօ քանի մը տող գրած էր թղթի մը վրայ և տուած զայն կոմսին։

—Ահա գրածս, ըսաւ։

—Ժամանակ չունինք այս տոմսակը կարդալու, պէտք է որ վայրկենին երթաս այս նամակը իր տեղը, պատասխանեց Կոմսը, ես վրաս կառնեմ դայն տանիլը, միայն ցուցուցէք ինծի այն ճամբան զոր պէտք է որ ձեռք առնեմ ձեր ապահովութեան համար։

—Ես գիտեմ, յարեց Բիւսիմկլա։

—Դո՞ւք,

—Այո։

—Շատ լաւ, այս պարագային կըրնաք ինծի ընկերանալ, եթէ մեզմէ մէկը ճամբան մնայ, միւսը կրնայ շարունակել։

—Օ՜, ես ճամբայ մը գիտեմ որ երկու ժամէն կը տանի մեզի։

—Ուրեմն մեկնինք։

Ու ձի տեսան։

—Հապէ՛ վրան, ըսաւ Լաւ, իր բանակակիցներուն ձեռքը սեղմելով։

—Օգնութիւնը բերի՛ս, պատասխանեց այս վերջինը։

—Կամ պիտի հասնիմ և կամ պիտի մեռնիմ, պօռաց երիտասարդը։

Ու երկուքը մէկ անելութեան։

Վալանթէն հետեւեցաւ ակնարկով իր կամենալիքը, յետոյ Լանէքին դառնալով,

—Եւ մե՛նք, օ՞ն ճամբայ ելնենք, ըսաւ։

—Սէրն բան պատրաստ է պատասխանեց ան։

—Հիմա, ըսաւ Վալանթէն Տօն Թատէօին ուղղելով իր խօսքը, մեր ճանապարհը Աստուծոյ ձեռքերուն մէջն է։ Մարդկային կերպով ինչ որ կարելի էր, ըրինք դերութենէ կամ մահէ խուսափելու համար, իրմէ միայն կախում ունի հիմա մեր փրկութիւնը։

—Վալանթէն, Վալանթէն, պօռաց տօն Թատէօ, դուք այնքան խելացի էք որքան անձնուէր, գիտցէք որ Աստուած չի պիտի լքէ մեզ։

—Ձեր ըսածը թող ըլլայ յարեց Վալանթէն մեղմաձայնութեամբ։

—Քաջութիւն, աղջիկս, յարեց Լէնտա անբացատրելի զորովալից բացատրութիւնով։

—Օ՜հ, և ոչ մէկ քանէ կը վախնամ հիմա, պատասխանեց մանկամարդուհին ժպիտով մը, չէ՞ մի որ իմ քովս են հայրս ու... մայրս։

(Շարունակելի)

ՊԱՆԳԱՆ

ՍՕՖԷԱՍՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԱՆԵՐՄԱՑԷ, ԻՀՇԻԹԱԱԹ, ԻԼՄԻՆԱԹ ՅԻ. 7500000

1899ական մարի իւլիսի եօմիւրթաջը պէտէլի ֆրգ. 19,534,276
» » եառնէքն » » 160,267,203
» » » » բրմմի » 1,433,965

Եօտնաբ էնպէրին վէ չօճուգլար իչիւն միւթեաիլ չէրոթի իւէ սիկուրթա ագա իտէր

Ենանլար դարդը հէր նէվի պիտա վէ նչնա իւզերինէ սիկուրթա ագա իտէր։

Նէտիճէսի եամանդան դարդը մալ, էվլատզը նազարէյէ վէ վարօր սիկուրթաները գազանալ իտէր։

Հիսաբատանա՝ 1896ական 18½%, 1897էէ 18%, 1898էէ 18½, 1899ական 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրը (Ցիրասատէթէ՝ Լէսնարատա, Մէնկլօ Աւեթրիան Գանգ, Գանդ Նասիոնալ Պիւլկար։

Գաշրալար իչիւն միւսատիա վէ միւթէպէզիր քէֆալէթի տէէնթլէր տրանզիտլար Իրքիա իչիւն ուսուսի տէէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՋԱՆ

Գալաթա, Թանթարուն խան, Գանք Օթթոման գարշուսընտա

ԳՐԻԳՈՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵՌ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԱՐ

Կը դարմանէ նորագոյն մէթոտով պէս պէս հիւանդութիւններ։ Ակամ կը լեցնէ դանդան տեսակ տաղներով՝ ինչպէս ոսկի, բրիլիանթ, արհեստական ակռաներ, տարեւոր և իրարանցիւրին ճարմար։

Իր դարմանատունը հաստատուած է Մագրիգիւղի մէջ, Պօսթան փողոց 1, ուր կ'ընդունի հինգշաբթի օրերն միայն։

Երեքշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերն ալ, բատ առաւօտուն, Գալաթիոյ, իր բնակավայրը կ'ընդունի Եէնի-Զէյմի փողոց թիւ 2 (Մէօհիւրտարի պանդոկին փողոցին ուղղութեամբ)։ Չորեքշաբթի օրերը ձրի։

Դիմերը միշտ դիւրամատչելի կը մնան 9—20

ՍՕՓԹՕՐ ՃԷԶԱՒԻԼԵԱՆ

Ամէն օր առաւօտէն մինչեւ ժամը 6 կէսպիկ-Փաշա, Սարայ իլի եկեղեցիին կարգը գանուող իր բնակարանը կը գտնուի, նաեւ երկուշաբթի և ուրբաթ օրեր Սամաթիա Սուլու Մանաստիրը թաղը, Գրիսեան էֆ.ի դեղարանին դիմաց յատուկ պատրաստուած սենեակը։ Իսկ գալով երեքշաբթի օր, իր բնակարանը, և երկուշաբթի եւ Սամաթիա, ժամը 6էն մինչեւ 9 եկող հիւանդները մեծ խնամքով ձրիաբար կը դարմանէ։ 3-40

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՑԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՑԱՃԱԽՈՐԴԱՑ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՇԱՐԷԼԷՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴԻՄԵՑԷՔ Պոլիս Ոսկերչաց Շուկայ Մեծ Փողոց, թիւ 13

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և արծաթեայ գաւազաններ։

ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20ական, մնացեալին համար չորեքական հարիւրին 5 վճարում

ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ վաճառուած չեն % 10 զեղչով ետ կ'առնուին։

Իսկ ապառիկ գնողներն % 15 զեղչով ետ կ'առնուին։

ԻՔԻՆՃԻ ՖԸՐԳԱ ՎԷ ԻՔԻՆՃԻ ՇՐՏՈՒԻ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ ՄԻՍԹԷԱՀԻՏԻ

ՖԷՍ ՎԷ ՉՈՒԴԱ ԹԻՒՃԱՐԸ՝ ՍԱՒՏ ՊԷՆ ՁԻՕԱՐԷ

Օթուզ եէտի սէնէքէն պէրու սաթմագտա օլուուրմ ֆէպէրին նէֆասէթի սայէսինտէ նամի օլուուզդա հիւանը թէվլէհիւէ իսթիրիրնէն պիր սէնէտէն պէրու էհսանլի քիրամա տիկէր պիր խրամէթէ եանի զաւէթի սազլամ վէ նէֆիս չուգա, չաեագ գումաշ թիճարէթինէ պաշլամըշ վէ պունտա սէնէ տիր ալէմը թիճարէթատ իսթինտիկիմ մէէրիպէ վէ հիչ պիր վագթ էլտէն պրագմաճաղմամ իսթիգամէթ սայէսինտէ ազ մէնատէթ զաֆիրնատա չուլխաբուզաք պէր հալը մի քէմմէմիսէթէ իյալ իթմէկէ մուվաֆֆագ օլաուս. սրրի պաղխուսուս իչուն Մէրճանտա կիւմիշ օղլու խանրնա թէէսիս իլլէտիկիմ մաղազալարտա մէմալիքը Օսմանիյէէնին հէր թարաֆրնա եբրար էյի ֆասսնէ, դոգմար, գաամար, չաեագ, գարանէ վէ չոքաալար պուլունարրմագտա վէ բէգալէի գապալ իթմէգ սէրէհէատ միթէտիլ վէ մաղթու ֆիթիլարլա թարատան ֆիրուխտ իյլէմէքէյիմ։

Պիրնատա Ֆրանսատան ճէլպ էլլէտիկիմ օն մատ գօսթիւմիրը, բալթօլէք, բանհարնլրգ, լաթիֆօթին, չուպրէ վէ պիրինճի Լուի չուխա վէ ասքէրի էլպանէէրէ մախսուս թրիգլարը բէրաբէրնատ օլարագ դոյէթ ուճուզ վէ ենտէ մտգթու ֆիթիլա սաթմագտայմ. միւրաճաաթ իսէճէք զէվմթը քիրամըն հիչ ալատանմայատաղընը, հէր հալատ մէմնուն գալատաղընը սուրէթը գարթիսատ թէէմին էլլէրիմ։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ԳԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANIFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները գուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատեն որ այսարիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները իսկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր դուշանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

ՊԵՐԱ՝ 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէ դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. Մ. 3 փողոց, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

ԿԱԼԱԹԱ՝ 1. Մինկէր խան, Թիւնէլին եառնէ։ 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց

ՊՈԼԻՍ՝ 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայամ կայարանին դիմաց թիւ 13։

ՍԿԻՒՏԱՐ՝ Զարրը պոյը թիւ 120։

ԴԱՍԵՐԸ ԵՒ ՇՈՒՐՋՈՒԹԻՒՆՔ ԶՐԻ

Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի, Բերա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ-Օղլուի տունը։

Եկեղեցիներ զգուշանալու համար վերի նշանագրութիւնը ընելու է։

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԻ. ՍԱՔՍԱՆԵԱՆ

Փափկաճաշակ և շիք տիկիններն ու օրիորդները եթէ կ'ուզեն ճաշակի յարմար և վերջին դրութեանց համաձայն կառնեն իրարներ, պուսուք, տանթէլ, մանչէթ, սեղմիրան, հրվանդոց, գուլպայ առաջնակարգ և ընտիր հոտոտիչներ, և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գտնել, անմրցելի ժամ գիներով։ Պէտք է դիմեն, Մեծ-Շուկայ, Գալաթասարայ, թիւ 56

"ԿԻԼԻՍՏԱՆ" ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Մասնաճիւղ՝ Թէրզի Պաշի փողոց, թիւ 11։ 30—28

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պիճ Պիր Զէքիսի դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, ի Ճառիչէ, Տոդրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զէյիսին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

Տեր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ